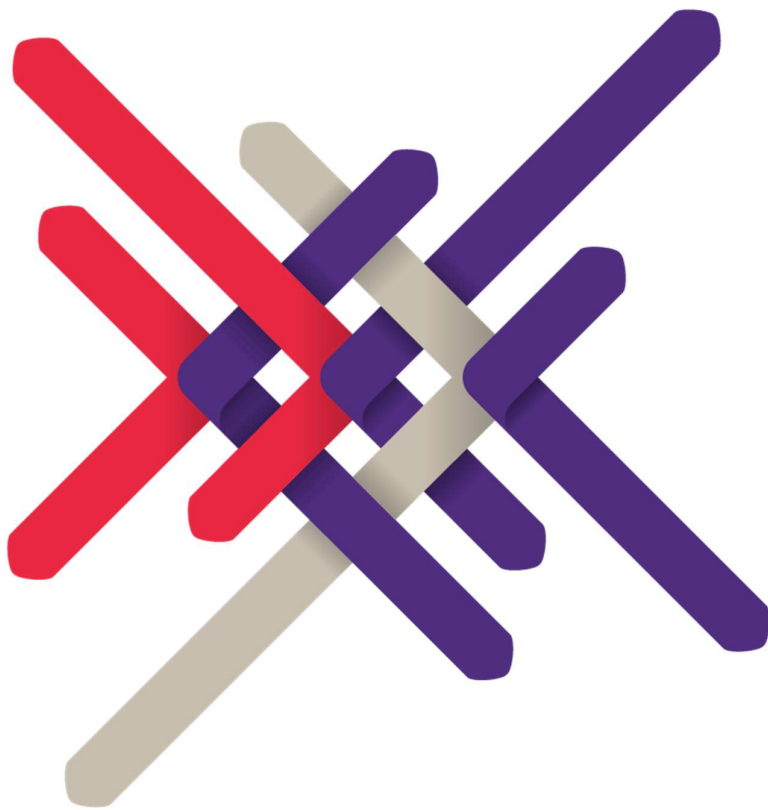

Ֆինանսական հաշվետվություններ
Անկախ աուդիտորի և եզրակացություն

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային
կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվ

31 դեկտեմբերի 2022թ.

Բովանդակություն

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	3
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն	6
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն	7
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն	9
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն	10
Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	12

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն

Գրանթ Թորնթոն ՓԲԸ

ՀՀ, ք. Երևան 0015

Երևան Պլազա

Քիզմես Կենտրոն

Գ. Լուսավորիչ 9

Հ. + 374 10 50 09 64/61

Grant Thornton CJSC

Yerevan Plaza Business Center

9 Grigor Lusavorich street

0015 Yerevan, Armenia

T + 374 10 50 09 64/61

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվի փայտերերին և խորհրդին.

Կարծիք

Մենք աուդիտի ենք ենթարկել «Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվի (Կազմակերպություն) ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտված տարվա շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը և դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը, ինչպես նաև ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի վերաբերյալ համառոտագիրը:

Մեր կարծիքով՝ կից ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Կազմակերպության՝ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՄ-ներ):

Կարծիքի հիմքեր

Մենք աուդիտն անցկացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՄ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության՝ «*Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար*» բաժնում: Մենք անկախ ենք Կազմակերպությունից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված «*Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի*» (ՀԷՄՄ կանոնագիրք) և էթիկայի համապատասխան պահանջների, որոնք կիրառելի են ֆինանսական հաշվետվությունների մեր աուդիտի նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետությունում, և կատարել ենք էթիկայի գծով մեր այլ պարտականությունները՝ էթիկայի նշված պահանջների համաձայն: Մենք համոզված ենք, որ մեր կողմից ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցները բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Ղեկավարության և կառավարման օղակներում գտնվող անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՄ-ների համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրումներից զերծ ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումն ապահովելու համար:

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս ղեկավարությունը պատասխանատու է Կազմակերպության՝ անընդհատ գործելու կարողությունը գնահատելու համար, համապատասխան դեպքերում անընդհատության հետ կապված հարցերը բացահայտելու և Կազմակերպության գործունեության անընդհատության ենթադրության հիման վրա հաշվետվությունները պատրաստելու համար, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ղեկավարությունը մտադիր է լուծարել Կազմակերպությունը, ընդհատել դրա գործունեությունը կամ, երբ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձիք պատասխանատու են Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով զերծ են էական խեղաթյուրումներից՝ անկախ դրանց՝ խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի արդյունքում և համարվում են էական, երբ խելամտորեն կարող է ակնկալվել, որ դրանք առանձին կամ միասին վերցրած կազդեն օգտագործողների՝ այդ ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

Որպես ԱՄՄ-ներին համապատասխան աուդիտի մաս, աուդիտի ողջ ընթացքում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածատվություն: Ի լրումն՝

- Որոշակիացնում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար ու համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության պատճառով առաջացած էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, զեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության չարաշահում:
- Ձեռք ենք բերում պատկերացում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, այլ ոչ թե Կազմակերպության ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:

- Գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև դեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում դեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության հիմունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և, հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա, գնահատում ենք արդյոք առկա է դեպքերի կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը կարող է նշանակալի կասկած հարուցել Կազմակերպության անընդհատ գործելու կարողության վերաբերյալ: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորի եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևափոխել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել Կազմակերպության դադարեցնել անընդհատության հիմունքի կիրառումը:
- Գնահատում ենք Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները, ինչպես նաև Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած գործարքների ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:

Կառավարման օղակներում գտնվող անձանց, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտորական առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Արմեն Հովհաննիսյան
«Գրանթ Թորնթոն» ՓԲԸ-ի տնօրեն

Նարինե Աճեմյան
Աուդիտի պատասխանատու

30 մայիսի 2023թ.

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	Ծանոթ.	2022	2021
Տոկոսային եկամուտ՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով	6	1,805,128	1,595,647
Այլ տոկոսային եկամուտ	6	25,019	-
Տոկոսային ծախսեր	6	(894,908)	(771,063)
Զուտ տոկոսային եկամուտներ		935,239	824,584
Զուտ առևտրային վնաս	7	(79,624)	(43,628)
Եկամուտներ ստացված շնորհներից	8	5,189	5,638
Ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների արտարժույթի փոխարկումից զուտ վնաս		(159,676)	(77,499)
Այլ եկամուտ	9	16,370	17,868
Պարտքային կորուստների գծով ծախսի հակադարձում	10	54,622	27,848
Անձնակազմի գծով ծախսեր	11	(525,676)	(435,838)
Այլ ծախսեր	12	(365,791)	(251,733)
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկումը		(119,347)	67,240
Շահութահարկի գծով ծախս	13	(25,371)	(38,708)
Տարվա շահույթ/(վնաս)		(144,718)	28,532
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք		(144,718)	28,532

Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 75-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ		31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
	Ծանոթ.		
<i>Ակտիվներ</i>			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	14	427,371	395,378
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	15	-	241,607
Ներդրումային արժեթղթեր	16	537,353	-
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված ներդրումային արժեթղթեր	16	410,902	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	18	12,080,481	12,082,628
Ֆինանսական վարձակալության գծով դերիտորական պարտքեր	19	497,323	-
Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ	20	987,360	812,026
Բռնագանձված ակտիվներ	21	27,713	72,697
Շահութահարկի գծով կանխավճար		-	13,211
Հետաձգված հարկային ակտիվ	13	10,678	-
Այլ ակտիվներ	22	123,468	196,227
Ընդամենը՝ ակտիվներ		<u>15,102,649</u>	<u>13,813,774</u>
<i>Պարտավորություններ և սեփական կապիտալ</i>			
<i>Պարտավորություններ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	23	11,815,414	10,503,832
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	17	7,305	8,343
Ստորադաս փոխառություն	24	888,651	888,557
Ակտիվներին վերաբերվող շնորհներ	25	1,730	2,704
Շահութահարկի գծով պարտավորություն		23,634	
Հետաձգված հարկային պարտավորություն	13	-	5,171
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	29	62,129	50,180
Այլ պարտավորություններ	26	142,739	139,416
Ընդամենը՝ պարտավորություններ		<u>12,941,602</u>	<u>11,598,203</u>

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ

	Մանր.	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
<i>Սեփական կապիտալ</i>			
Կանոնադրական կապիտալ	27	1,293,236	1,203,042
Չբաշխված շահույթ		867,811	1,012,529
Ընդամենը՝ սեփական կապիտալ		<u>2,161,047</u>	<u>2,215,571</u>
Ընդամենը՝ պարտավորություններ և սեփական կապիտալ		<u>15,102,649</u>	<u>13,813,774</u>

Ֆինանսական հաշվետվությունները ստորագրվել են 2023թ. մայիսի 30-ին:

Արմեն Գաբրիելյան

Գլխավոր գործադիր տնօրեն

Տաթևիկ Աճեմյան

Գլխավոր հաշվապահի տեղակալ

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 75-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ	Կանոնադրական կապիտալ	Զբաղիված շահույթ	Ընդամենը
Հաշվեկշիռը 2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,203,042	1,012,529	2,215,571
Կանոնադրական կապիտալի ավելացում	90,194	-	90,194
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	90,194	-	90,194
Տարվա վնաս	-	(144,718)	(144,718)
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	(144,718)	(144,718)
Հաշվեկշիռը 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,293,236	867,811	2,161,047
Հաշվեկշիռը 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,124,527	983,997	2,108,524
Կանոնադրական կապիտալի ավելացում	78,515	-	78,515
Սեփականատերերի հետ գործարքներ	78,515	-	78,515
Տարվա շահույթ	-	28,532	28,532
Ընդամենը տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունք	-	28,532	28,532
Հաշվեկշիռը 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,203,042	1,012,529	2,215,571

Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 75-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն

Հազար ՀՀ դրամ

	2022	2021
<i>Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Ստացված տոկոսներ	1,829,421	1,594,448
Վճարված տոկոսներ	(831,711)	(755,138)
Զուտ վճարներ արտարժույթով գործառնություններից	(80,662)	(35,285)
Այլ ստացված եկամուտ	15,563	17,892
Շնորհներից եկամուտ	4,215	4,565
Աշխատակազմի և այլ ընդհանուր վարչական ծախսերի վճարումներ	(738,364)	(625,372)
<i>Դրամական միջոցների հոսքեր նախքան գործառնական ակտիվներում և պարտավորություններում փոփոխությունները</i>	198,462	201,110
<i>(Ավելացում)/նվազում գործառնական ակտիվներում</i>		
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	241,607	543,815
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(40,991)	(807,350)
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	(506,265)	-
Այլ ակտիվներ	15,201	(40,802)
<i>Ավելացում/(նվազում) գործառնական պարտավորություններում</i>		
Այլ պարտավորություններ	6,329	23,048
Զուտ դրամական միջոցների հոսքեր գործառնական գործունեության համար օգտագործված մինչև շահութահարկը	(85,657)	(80,179)
Վճարված շահութահարկ	(4,376)	(33,012)
Գործառնական գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(90,033)	(113,191)
<i>Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Հիմնական միջոցների առք	(156,207)	(706,227)
Հիմնական միջոցների վաճառք	1,417	-
Արժեթղթերի ձեռքբերում	(1,053,794)	-
Ներդրումային գործունեությունից գործունեության համար օգտագործված զուտ դրամական միջոցներ	(1,208,584)	(706,227)

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվություն (շարունակություն)

Հազար ՀՀ դրամ

	2022	2021
<i>Ֆինանսական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
Ստացված վարկեր և փոխառություններ	6,260,590	4,367,582
Մարված վարկեր և փոխառություններ	(4,924,177)	(3,865,351)
Մուտքեր կանոնադրական կապիտալի ավելացումից	83,018	86,081
Վարձակալության գծով պարտավորությունների մարում	(32,462)	(31,574)
Ֆինանսավորման գործունեությունից ստացված զուտ դրամական միջոցներ	1,386,969	556,738
Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների զուտ աճ/(նվազում)	88,352	(262,680)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարվա սկզբի դրությամբ	395,378	722,209
Արտարժույթի փոխարկման ազդեցությունը դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների վրա	(56,359)	(64,151)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ տարվա վերջի դրությամբ (ծանոթ 14)	427,371	395,378

Դրամական միջոցների հոսքերի մասին հաշվետվությունը պետք է ընթերցվի այս ֆինանսական հաշվետվությունների բաղկացուցիչ մասը կազմող 12-ից մինչև 75-րդ էջերում ներկայացված կից ծանոթագրությունների հետ մեկտեղ:

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«Ֆարմ Կրեդիտ Արմենիա» ունիվերսալ վարկային կազմակերպությունն առևտրային կոոպերատիվը (այսուհետ՝ Կազմակերպություն) հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետությունում որպես ունիվերսալ վարկային կազմակերպություն առևտրային կոոպերատիվ 2007թ.-ին և գործում է Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Կազմակերպությունը գրանցվել է 2007թ. սեպտեմբերի 18-ին ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N20 արտոնագրային համարով:

Կազմակերպության հիմնական գործունեությունը միկրո և միջին չափի գյուղատնտեսական վարկերի տրամադրումն է անհատներին և իրավաբանական անձանց: Վարկային կազմակերպությունը վարկեր է տրամադրում և այլ ֆինանսական ծառայություններ է մատուցում առավելապես ՀՀ մարզերում՝ գյուղացիական տնտեսություններին:

Կազմակերպության գլխավոր գրասենյակը գտնվում է ք. Երևանում, իսկ թվով 9 մասնաճյուղերը գտնվում են ՀՀ տարբեր մարզերում: Կազմակերպության իրավաբանական հասցեն է ք. Երևան, Արաբկիր, Թբիլիսյան խճուղի 9/16:

Կազմակերպության աշխատակիցների միջին թվաքանակը 2022թ.-ին կազմել է՝ 96 մարդ (2021թ.՝ 94):

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները, ինչպես նաև իրավական, հարկային և օրենսդրական համակարգերի զարգացումը շարունակական բնույթ են կրում, և Հայաստանի տնտեսության կայունությունը և զարգացումը մեծապես կախված է այս փոփոխություններից:

2022թ. փետրվարից շարունակվող ռուս-ուկրաինական պատերազմը էական ազդեցություն է ունեցել ինչպես հակամարտող երկրների, այնպես էլ համաշխարհային տնտեսության վրա: Շատ առաջատար երկրներ և տնտեսական միություններ հայտարարել են Ռուսաստանի՝ ներառյալ ռուսական բանկերի, այլ կազմակերպությունների և անհատների դեմ տնտեսական խիստ պատժամիջոցների մասին: Պատերազմը դեռ շարունակվում է, բայց արդեն հանգեցրել է հումանիտար ճգնաժամի և հսկայական տնտեսական կորուստների Ուկրաինայում, Ռուսաստանում և այլ երկրներում:

Ուկրաինիան և Ռուսաստանը հանդիսանում են Հայաստանի կարևոր առևտրային գործընկերներ, և Հայաստանի գործարար միջավայրը անմասն չի մնացել այս ազդեցությունից: Հատկանշական է, որ Հայաստանում պատերազմի արդյունքում 2022 թվականին նկատվել է որոշակի տնտեսական ակտիվություն՝ պայմանավորված օտարերկրյա քաղաքացիների մեծ ներհոսքով: Օտարերկրյա քաղաքացիների Հայաստանում բիզնես շահեր ունենալու, հիմնելու կամ տնօրինելու իրավունքի սահմանափակումներ չկան: Բիզնեսի գրանցման ընթացակարգերը հիմնականում պարզ են: Օտարերկրյա քաղաքացիների սպասարկման արդյունքում 2022թ. Հայաստանի բանկերն արձանագրել են միջնորդական գործունեությունից եկամտի զգալի աճ:

Քանի որ ռազմական գործողությունները դեռ չեն դադարել, անհնար է արժանահավատորեն գնահատել դրա վերջնական ազդեցությունը Հայաստանի գործարար միջավայրի վրա:

Տվյալ ֆինանսական հաշվետվություններն արտացոլում են Կազմակերպության գործունեության վրա՝ Հայաստանի գործարար միջավայրի ազդեցության ղեկավարության գնահատականը:

Կազմակերպության ղեկավարությունը, շարունակաբար վերլուծում է տնտեսական իրավիճակը ներկա միջավայրում: Ապագա տնտեսական և քաղաքական իրավիճակը և վերջիններիս ազդեցությունը Կազմակերպության գործունեության վրա կարող են տարբերվել Կազմակերպության ղեկավարության ներկա սպասումներից:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

3.1 Համապատասխանությունը

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

Կազմակերպությունը պատրաստում է իր հաշվետվությունները ՀՀ գործող օրենսդրության և հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների պահանջներին համապատասխան: Սույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Կազմակերպության հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՍ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով:

3.2 Չափման հիմունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական գործիքների համար: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները՝ պատմական արժեքով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Կազմակերպության գործառնական արժույթն այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Կազմակերպությունը: Կազմակերպության գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Կազմակերպության գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ, եթե այլ բան նշված չէ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության և ներկայացման փոփոխություններ

Ընթացիկ տարում Կազմակերպությունն առաջին անգամ կիրառել է որոշ ստանդարտներ և փոփոխություններ, որոնք կիրառելի են 2022թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների համար: Կազմակերպությունը վաղաժամկետ չի ընդունել որևէ այլ ստանդարտ, մեկնաբանություն կամ փոփոխություն, որոնք ուժի մեջ են մտել, բայց դեռ կիրառելի չեն:

Ներքոհիշյալ նոր ստանդարտներն ու փոփոխությունները, որոնք առաջին անգամ կիրառվել են 2022թ., որևէ էական ազդեցություն չեն ունեցել Կազմակերպության տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- «Մուտքեր նախքան նախատեսված օգտագործումը» (ՀՀՄՍ 16 փոփոխություններ)
- «Հղումներ հայեցակարգային հիմունքներին» (ՖՀՄՍ 3 փոփոխություններ)
- «Անբարենպաստ պայմանագրեր. Պայմանագրի կատարման ծախսեր» (ՀՀՄՍ 37 փոփոխություններ)

- 2018-2020թթ. ՖՀՄՄ-ների տարեկան բարեփոխումներ-(ՖՀՄՄ 1, ՖՀՄՄ 9, ՀՀՄՄ 41, ՖՀՄՄ 16 փոփոխություններ):

Որպես ՖՀՄՄ ստանդարտների 2018-2020թթ. ՖՀՄՄ-ների տարեկան բարեփոխումների մաս՝ ՀՀՄՄԽ-ն հրապարակել է ՖՀՄՄ 9-ի փոփոխություն: Փոփոխությունը պարզաբանում է այն վճարները, որոնք Կազմակերպությունը ներառում է գնահատելիս, թե արդյոք նոր կամ փոփոխված ֆինանսական պարտավորության պայմանները նշանակալիորեն տարբերվում են սկզբնական ֆինանսական պարտավորության պայմաններից: Այս վճարները ներառում են միայն վարկառուի և վարկատուի միջև վճարված կամ ստացված վճարները, այդ թվում՝ կամ վարկառուի, կամ վարկատուի կողմից մյուսի անունից վճարված կամ ստացված վճարները: Կազմակերպությունը փոփոխությունը կիրառում է 2022թ-ի ֆինանսական պարտավորությունների նկատմամբ:

3.5 Կազմակերպության կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Կազմակերպությունը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Ղեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Կազմակերպության կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում:

Ղեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև:

- ՖՀՄՄ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր»
- Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 17 Ապահովագրական պայմանագրերում (ՖՀՄՄ 17 և ՖՀՄՄ 4 փոփոխություններ),
- «Պարտավորությունների դասակարգումը որպես ընթացիկ կամ ոչ ընթացիկ» (ՀՀՄՄ 1 փոփոխություններ),
- Հաշվապահական հաշվառման գնահատումների սահմանում (ՀՀՄՄ 8 փոփոխություններ),
- Վարձակալության գծով պարտավորությունը վաճառք և հետադարձ վարձակալությամբ գործարքներում (ՖՀՄՄ 16 փոփոխություններ),
- Կովենանտով ոչ ընթացիկ պարտավորություններ (ՀՀՄՄ 1 փոփոխություններ)
- Մեկ գործարքի հետ կապված ակտիվների և պարտավորությունների հետաձգված հարկ:

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Եկամուտը ճանաչվում է այն դեպքում, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կհոսեն Կազմակերպություն և ստացված եկամուտը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ծախսը ճանաչվում է այն ժամանակ, երբ հավանական է, որ տնտեսական օգուտները կարտահոսեն Կազմակերպությունից և ծախսը կարելի է արժանահավատորեն չափել: Ստորև ներկայացվող չափանիշները նույնպես պետք է հաշվի առնվեն մինչև եկամուտի ճանաչումը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդ

Տոկոսային եկամուտը և ծախսը ճանաչվում են շահություն կամ վնասում՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Արդյունավետ տոկոսադրույքն այն դրույքն է, որը

Ֆինանսական գործիքի գործողության ակնկալվող ժամկետի համար գնահատված դրամական միջոցների ապագա վճարումները կամ ստացվելիք գումարները գեղչում է ճշգրիտ մինչև՝

- ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը կամ
- ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքը:

Ֆինանսական գործիքների, բացառությամբ գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների, արդյունավետ տոկոսադրույքը հաշվարկելիս Կազմակերպությունը գնահատում է ապագա դրամական միջոցների հոսքերը՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի բոլոր պայմանագրային պայմանները, սակայն առանց հաշվի առնելու սպասվող պարտքային վնասը: Գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար հաշվարկվում է պարքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույք՝ կիրառելով ապագա դրամական միջոցների հոսքերը՝ ներառյալ սպասվող պարտքային վնասը:

Արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկը ներառում է գործարքի հետ կապված ծախսումները և վճարված կամ ստացված բոլոր այն գումարները, որոնք կազմում են արդյունավետ տոկոսադրույքի բաղկացուցիչ մասը: Գործարքի հետ կապված ծախսումները ներառում են այն լրացուցիչ ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

Ամորտիզացված արժեք և համախառն հաշվեկշռային արժեք

Ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքն այն գումարն է, որով ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափվում է սկզբնական ճանաչման պահին՝ հանած հիմնական գումարի մարումները, գումարած կամ հանած սկզբնական գումարի և մարման գումարի տարբերության գծով կուտակված ամորտիզացիան՝ հաշվարկված արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով, և ֆինանսական ակտիվների համար՝ ճշգրտված սպասվող պարտքային վնասի գծով պահուստի մասով: Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքն իրենից ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվի ամորտիզացված արժեքը՝ նախքան սպասվող պարտքային վնասի գծով պահուստի մասով ճշգրտումը:

Տոկոսային եկամուտների և ծախսերի հաշվարկ

Տոկոսային եկամտի և ծախսերի հաշվարկում արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառվում է ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի (եթե ակտիվը արժեզրկված չէ) կամ պարտավորության ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ:

Այնուամենայնիվ, սկզբնական ճանաչումից հետո արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների համար տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույք ֆինանսական ակտիվի գուտ ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Եթե ակտիվը այլևս արժեզրկված չէ, ապա տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է համախառն հիմունքով:

Սկզբնական ճանաչման ժամանակ արժեզրկված ֆինանսական ակտիվների գծով տոկոսային եկամուտը հաշվարկվում է՝ ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքը կիրառելով ակտիվի ամորտիզացված արժեքի նկատմամբ: Տոկոսային եկամուտը չի հաշվարկվում համախառն հիմունքով, նույնիսկ եթե ակտիվի պարտքային ռիսկը բարելավվում է:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման վերաբերյալ տեղեկատվությունը տես 4.4.5 ծանոթագրությունում:

Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտներ և ծախսեր

Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով եկամուտը և ծախսերը, որոնք կազմում են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության արդյունավետ տոկոսադրույքի անբաժանելի մասը, ներառվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի հաշվարկում:

Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով այլ եկամուտը, ներառյալ հաշիվների սպասարկման վճարները, ներդրումների կառավարման վճարները, վաճառքների գծով միջնորդավճարները, տեղաբաշխման գծով միջնորդավճարները և վարկի սինդիկացման միջնորդավճարները, ճանաչվում են համապատասխան ծառայությունը մատուցելիս: Եթե չի ակնկալվում, որ փոխատվության հանձնառությունը կհանգեցնի վարկի տրամադրմանը, ապա համապատասխան փոխատվության հանձնառության գծով վճարը ճանաչվում է գծային մեթոդով՝ հանձնառության ժամկետի ընթացքում:

Հաճախորդի հետ պայմանագիրը, որի արդյունքում Կազմակերպության ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչվում է ֆինանսական գործիք, կարող է մասնակիորեն գտնվել ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում և մասնակիորեն՝ ՖՀՄՍ 15-ի գործողության ոլորտում: Նման դեպքերում Կազմակերպությունը նախ կիրառում է ՖՀՄՍ 9-ը՝ առանձնացնելու և չափելու համար պայմանագրի այն մասը, որը գտնվում է ՖՀՄՍ 9-ի գործողության ոլորտում, այնուհետև կիրառում է ՖՀՄՍ 15-ը՝ պայմանագրի մնացած մասի համար:

Միջնորդավճարների և այլ վճարների տեսքով ծախսերը հիմնականում վերաբերում են գործարքների գծով վճարներին և սպասարկման վճարներին, որոնք ծախսագրվում են ծառայությունը ստանալիս:

Զուտ առևտրային օգուտ/վնաս

Զուտ առևտրային օգուտ/վնասը ներառում է առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից իրացված և չիրացված եկամուտն ու ծախսը և արտարժույթային տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը: Զուտ առևտրային օգուտ/վնասը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից գուտ օգուտը կամ վնասը և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում երբ համապատասխան ծառայությունն արդեն մատուցված է:

4.2 Արտարժույթ

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքով: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության գուտ առևտրային օգուտ/վնաս հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը և վնասը ճանաչվում են շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվության առանձին հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված վաճառքի համար մատչելի դրամային արժեթղթերի իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերություններ միջև, որոնք առաջանում են արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հոդվածների, ինչպիսին են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսերը, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հոդվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ վաճառքի համար

մատչելի դասակարգված բաժնետոմսերը, ընդգրկվում են կապիտալի վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության գուտ առևտրային օգուտ/վնաս հոդվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից գուտ եկամուտ տողում:

Կազմակերպության կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	393.57	480.14
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	420.06	542.61

4.3 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են սեփական կապիտալում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են սեփական կապիտալում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամուտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչև համապատասխան հարկային հաշվետվությունների ներկայացնելը, ապա հարկվող շահույթը կամ վնասը հիմնված է մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ մոտեցում հարկային օրենսդրությունը մեկնաբանելիս և հարկային հաշվարկները ստուգելիս: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես նախորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկերը հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գույքի ինստիտուցիոնալ ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

ՀՀ-ում Կազմակերպություններն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության «Այլ ծախսեր» հոդվածում:

4.4 Ֆինանսական գործիքներ

4.4.1 Ճանաչում և սկզբնական չափում

Կազմակերպությունը սկզբնապես ճանաչում է վարկերը և փոխատվությունները, ավանդները, փոխառությունները և ստորադաս պարտավորությունները դրանց ստեղծման օրվա դրությամբ: Բոլոր այլ ֆինանսական գործիքները (ներառյալ ֆինանսական ակտիվների կանոնավոր գնումները և վաճառքները) ճանաչվում են գործարքի օրվա դրությամբ, որը Կազմակերպության՝ գործիքի պայմանագրային կողմ դառնալու ամսաթիվն է:

Սկզբնական ճանաչման պահին Կազմակերպությունը ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական պարտավորությունը չափում է իր իրական արժեքով՝ գումարած կամ հանած, երբ դա «իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ֆինանսական ակտիվ կամ ֆինանսական պարտավորություն չէ, գործարքի գծով այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական ակտիվի կամ ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը կամ թողարկմանը:

4.4.2 Դասակարգում

Ֆինանսական ակտիվներ

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը ունի երեք հիմնական դասակարգում՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող, իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ արդյունքի միջոցով չափվող (FVOCI) և իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող (FVTPL):

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե միաժամանակ բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմաններին և չի նախանշվում որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող

- ակտիվը պահվում է բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակը պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումն է, և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է իրական արժեքով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով, եթե այն բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմաններին և չի նախանշվում որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող.

- այն պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակում, որի նպատակն է թե՛ պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի հավաքագրումը և թե՛ ֆինանսական ակտիվի վաճառքը և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացնում են դրամական հոսքեր, որոնք բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների վճարումներ են:

Առևտրային նպատակներով չափվող բաժնային գործիքներում կատարվող ներդրումների սկզբնական ճանաչման ժամանակ Կազմակերպությունը կարող է անշրջելիորեն որոշել ներկայացնել իրական արժեքի հետագա փոփոխություններն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Բոլոր այլ ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

Բացի այդ, սկզբնական ճանաչման պահին Կազմակերպությունը կարող է անշրջելիորեն նախորոշել ֆինանսական ակտիվը, որը համապատասխանում է ամորտիզացված արժեքով կամ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվելու պահանջներին, որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, եթե դա թույլ կտա վերացնել կամ էականորեն նվազեցնել հաշվապահական հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը կառաջանար այլ պարագայում:

Բիզնես մոդելի գնահատում

Կազմակերպությունը պորտֆելի մակարդակում գնահատում է բիզնես մոդելի նպատակը, որի շրջանակում պահվում է ակտիվը, քանզի այս գնահատումը լավագույնս արտացոլում է բիզնեսի կառավարման և ղեկավարությանը տեղեկատվության տրամադրման եղանակը: Դիտարկվող տեղեկատվությունը ներառում է.

- պորտֆելի համար սահմանված քաղաքականությունը ու նպատակները և այդ քաղաքականության գործնական կիրառությունը: Մասնավորապես, արդյոք ղեկավարության ռազմավարությունը ուղղված է պայմանագրով նախատեսված տոկոսային եկամուտ ստացմանը, տոկոսադրույքների որոշակի կառուցվածքի պահպանմանը, ֆինանսական ակտիվների գործողության ժամկետների համապատասխանեցմանն այն պարտավորությունների գործողության ժամկետներին, որոնք ֆինանսավորում են այդ ակտիվները, կամ դրամական միջոցների իրացմանն ակտիվների վաճառքի միջոցով,
- ինչպես է գնահատվում պորտֆելի եկամտաբերությունը և ինչպես է այդ տեղեկատվությունը ներկայացվում Կազմակերպության ղեկավարությանը.
- բիզնես մոդելի և դրա շրջանակում պահվող ֆինանսական ակտիվների արդյունավետության վրա ազդող ռիսկերը և այդ ռիսկերի կառավարման եղանակը,
- ինչպես են վարձատրվում ղեկավարները, օրինակ՝ արդյոք վարձատրությունը կախված է կառավարվող ակտիվների իրական արժեքից կամ պայմանագրային հավաքագրված դրամական միջոցների հոսքերից,
- նախորդ ժամանակաշրջաններում վաճառքների հաճախականությունը, ծավալը և ժամկետները, այդ վաճառքների պատճառները և հետագա վաճառքների վերաբերյալ ակնկալիքները: Այնուամենայնիվ, վաճառքների գծով գործունեության մասին տեղեկատվությունը դիտարկվում է ոչ թե առանձին հիմունքով, այլ որպես ընդհանուր գնահատման մաս, թե ինչպես է Կազմակերպությունը հասնում ֆինանսական ակտիվները կառավարելու համար սահմանված նպատակին և ինչպես են դրամական հոսքերը ձևավորվում:

Պայմանագրային դրամական հոսքերի բնութագրի գնահատում – միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ (SPPI test)

Այս գնահատման նպատակով «մայր գումար» է սահմանվում ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» սահմանվում է որպես փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ առնչվող այլ հիմնական ռիսկերի ու ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի) համար հատուցում և ներառում է շահույթի մարժան:

Գնահատելու համար՝ արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսի վճարումներ են, Կազմակերպությունը հաշվի է առնում գործիքի պայմանագրային պայմանները: Սա ներառում է նաև այն գնահատումը՝ արդյոք ֆինանսական ակտիվը ներառում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է փոխել պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և ժամկետն այնպես, որ ֆինանսական ակտիվը չի բավարարի այդ պայմանը:

Գնահատման ժամանակ Կազմակերպությունը դիտարկում է.

- պայմանական դեպքեր, որոնք կարող են փոխել դրամական միջոցների հոսքերի գումարը և ժամկետը,
- լծակավորման հատկանիշը,
- վաղաժամկետ մարման և ժամկետի երկարաձգման պայմանները,
- պայմանները, որոնք սահմանափակում են որոշակի ակտիվների նկատմամբ Կազմակերպության պահանջը (օրինակ՝ առանց ռեգրեսի իրավունքի ակտիվների գծով պայմանավորվածություններ) և
- հատկանիշներ, որոնք փոխում են փողի ժամանակային արժեքը, օրինակ, տոկոսադրույքների պարբերական վերանայումը:

Վերադասակարգումներ

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն ժամանակաշրջանի, երբ Կազմակերպությունը փոխում է իր բիզնես մոդելը ֆինանսական ակտիվների կառավարման նպատակով: Ֆինանսական պարտավորությունները երբեք չեն վերադասակարգվում:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունը դասակարգում է իր ֆինանսական պարտավորությունները որպես ամորտիզացված արժեքով կամ իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող:

4.4.3 Ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Կազմակերպությունը ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ այդ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը (տես նաև ծանոթագրություն 4.4.4) կամ երբ փոխանցում է պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերի ստանալու իրավունքը այնպիսի գործարքով, որով ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները փոխանցվում են կամ երբ չեն փոխանցվում սեփականության բոլոր ռիսկերն ու օգուտները, և դա չի պահպանում ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ հսկողությունը:

Ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման դեպքում ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի (կամ ապաճանաչված ակտիվի մասի վրա բաշխված հաշվեկշռային արժեքի) և (i) ստացված հատուցման (ներառյալ ցանկացած նոր ակտիվ հանած ցանկացած նոր պարտավորություն) և (ii) այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված կուտակային օգուտի կամ վնասի տարբերությունը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում:

Որպես այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող նախորոշված բաժնային ներդրումային արժեթղթերի գծով այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում ճանաչված կուտակային օգուտը/կորուստը չի ճանաչվում շահույթում կամ վնասում նշված արժեթղթերի ապաճանաչման ժամանակ: Ապաճանաչման պահանջները բավարարող փոխանցված ֆինանսական ակտիվներում Կազմակերպության կողմից ստեղծված կամ պահպանված մասնակցությունը ճանաչվում է որպես առանձին ակտիվ կամ պարտավորություն:

Կազմակերպությունը գործարքներ է կնքում, որոնց համաձայն՝ փոխանցում է իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահում է փոխանցված ակտիվների կա՛մ բոլոր, կա՛մ գրեթե բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կա՛մ դրանց մի մասը: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում: Այսպիսի գործարքների օրինակներ են արժեթղթերի փոխատվությունը և վաճառքի ու հետգնման գործարքները:

Եթե ակտիվները վաճառվում են երրորդ կողմին համանման գնով հետգնման սվոպով, գործարքը հաշվառվում է որպես գրավով ապահովված ֆինանսավորման գործարք, որը նման է վաճառքի և հետգնման գործարքներին, քանի որ Կազմակերպությունը պահպանում է նմանատիպ ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու հատույցները:

Գործարքներում, որոնցում Կազմակերպությունը չի պահպանում և չի փոխանցում ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և պահպանում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, շարունակում է ճանաչել ֆինանսական ակտիվը այնքանով, որքանով շարունակվում է իր ներգրավվածությունը ֆինանսական ակտիվի մեջ, որն այն չափն է, որով այն ենթարկված է փոխանցված ակտիվի արժեքի փոփոխությունների ազդեցությանը:

Որոշ գործարքներում Կազմակերպությունը պահպանում է փոխանցված ֆինանսական ակտիվը վճարի դիմաց սպասարկելու պարտավորությունը: Փոխանցված ակտիվը ապաճանաչվում է, եթե բավարարում է ապաճանաչման չափանիշներին: Ակտիվը կամ պարտավորությունը ճանաչվում են սպասարկման պայմանագրով, եթե սպասարկման վճարը ավելին է (ակտիվ) կամ պակաս (պարտավորություն), քան սպասարկման դիմաց բավարար չափով հատուցումը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը երբ, նրա պայմանագրային պարտավորությունները չեն կատարվում կամ չեղյալ են համարվում, կամ ժամկետը լրանում է:

4.4.4 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխում

Ֆինանսական ակտիվներ

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոփոխվում են, Կազմակերպությունը գնահատում է՝ արդյոք փոփոխված ակտիվի դրամական միջոցների հոսքերը էականորեն են տարբերվում: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը էականորեն են տարբերվում, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվը ապաճանաչվում է (տես 4.4.3 ծանոթագրություն), իսկ նոր ֆինանսական ակտիվը ճանաչվում է իրական արժեքով գումարած պայմաններին համապատասխանող գործարքի գծով ծախսումները:

Եթե փոփոխված ակտիվի ամորտիզացված արժեքով դրամական հոսքերը էականորեն չեն տարբերվում, ապա փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման: Այս դեպքում Կազմակերպությունը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտման արդյունքում առաջացած գումարը ճանաչում է որպես փոփոխությունից օգուտ կամ վնաս շահույթում կամ վնասում: Եթե նմանատիպ փոփոխությունը կատարվում է վարկառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով (տես 4.4.5 ծանոթագրություն), ապա օգուտը կամ վնասը ներկայացվում է արժեզրկումից կորուստների հետ միասին: Այլ դեպքերում՝ այն ներկայացվում է որպես տոկոսային եկամուտ:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Կազմակերպությունը ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ վերջինիս պայմանները փոփոխվել են և փոփոխված պարտավորության դրամական միջոցների հոսքերը, ըստ էության, տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

4.4.5 Արժեզրկում

Կազմակերպությունը կանխատեսումների հիման վրա գնահատում է ակնկալվող պարտքային կորուստները («ECL») հետևյալ ֆինանսական գործիքների նկատմամբ, որոնք չեն չափվում իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով.

- ֆինանսական ակտիվներ, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող ֆինանսական ակտիվներ
- վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր
- փոխատվության հանձնառություններ
- ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրեր

Բաժնային ֆինանսական գործիքների համար արժեզրկում չի հաշվարկվում:

Կազմակերպությունը չափում է կորուստների գծով պահուստները ֆինանսական գործիքի ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստներին հավասար գումարի չափով, բացառությամբ ստորև նշված գործիքների, որոնց համար Կազմակերպությունը պետք է հաշվարկի ֆինանսական գործիքի ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստը այն գումարի չափով, որը հավասար է 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներին.

- հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պարտագանցման ցածր ռիսկով պարտքային ներդրումային արժեթղթեր,
- այլ ֆինանսական գործիքներ, որոնց գծով պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո էականորեն չի աճել:

Կազմակերպությունը համարում է, որ պարտքային արժեթղթերը ունեն ցածր պարտքային ռիսկ այն դեպքում, երբ վեջինիս պարտքային ռիսկի վարկանիշը համապատասխանում է համընդհանուր ընդունված «ներդրումային» վարկանիշի սահմանմանը:

12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները ակնկալվող պարտքային կորուստների մի մասն են, որոնք առաջանում են ֆինանսական գործիքի գծով հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսում հնարավոր պարտագանցման դեպքերից:

Ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները ակնկալվող պարտքային կորուստներ են, որոնք առաջանում են բոլոր հնարավոր պարտագանցման դեպքերից ֆինանսական գործիքի ակնկալվող ժամկետի ընթացքում:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափում

Ե՛վ ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստները, ն՛ 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են կա՛մ անհատական, կա՛մ խմբային հիմունքներով՝ կախված ֆինանսական գործիքների հիմքում ընկած պորտֆելի բնույթից:

Կազմակերպությունը մշակել է քաղաքականություն, որը թույլ է տալիս յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գնահատել՝ արդյոք ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը էականորեն է աճել սկզբնական ճանաչումից հետո՝ հաշվի առնելով ֆինանսական գործիքի մնացած գործողության ժամկետի ընթացքում առաջացած պարտագանցման ռիսկի փոփոխությունը: Ավելի մանրամասն բացատրվում է 34.1.2 ծանոթագրությունում:

Վերոնշյալի հիման վրա՝ Կազմակերպությունը դասակարգում է իր ֆինանսական գործիքները փուլ 1, փուլ 2, փուլ 3 և ձեռքբերված կամ ստեղծման պահին արժեզրկված խմբերում, ինչպես նկարագրված է ստորև՝

- Փուլ 1 - երբ վարկերը ճանաչվում են առաջին անգամ, Կազմակերպությունը ճանաչում է պահուստը 12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստների հիման վրա: Փուլ 1-ում

դասակարգված վարկերը նաև ներառում են մնացորդներ, որոնցում պարտքային ռիսկը բարելավվել է և վարկը վերադասակարգվել է փուլ 2-ից:

- Փուլ 2 - երբ վարկը ստեղծման պահից ունեցել է պարտքային ռիսկի էական աճ, Կազմակերպությունը ձևավորում է գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ: Փուլ 2-ում դասակարգված վարկերը նաև ներառում են մնացորդներ, որոնցում պարտքային ռիսկը բարելավվել է և վարկը վերադասակարգվել է փուլ 3-ից:
- Փուլ 3 – արժեզրկված վարկեր: Կազմակերպությունը ձևավորում է գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ:
- Գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվների խումբ - գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվներն սկզբնական ճանաչման պահին արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ են: Գնված կամ սկզբնավորված պարտքային առումով արժեզրկված ակտիվները հաշվարկվում են իրական արժեքով սկզբնական ճանաչման պահին, իսկ տոկոսային եկամուտը, ըստ էության, ճանաչվում է պարտքային ռիսկով ճշգրտված արդյունավետ տոկոսադրույքով: Ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչվում են այն չափով, որքանով առկա է ակնկալվող պարտքային կորուստների հետագա փոփոխություն:

Ակնկալվող պարտքային կորուստները պարտազանցում տեղի ունենալու հավանականության, պարտազանցման պահին պարտքի գումարի, պարտազանցման դեպքում կորստի գումարի գեղջված արդյունք են, որոնք սահմանվում են հետևյալ կերպ.

Պարտազանցում տեղի ունենալու հավանականություն (PD): Այն որոշակի ժամանակահատվածի ընթացքում պարտազանցման հավանական լինելու գնահատումն է: Պարտազանցումը կարող է տեղի ունենալ միայն որոշակի պահի գնահատված ժամանակահատվածում, եթե գործիքը նախկինում չի ապաճանաչվել և դեռևս պորտֆելում է:

Պարտքի գումարը պարտազանցման պահին (EAD): Այն ապագա պարտազանցման ամսաթվի դրությամբ պարտքի գնահատված գումարն է՝ հաշվի առնելով հաշվետու ամսաթվից հետո պարքսի գումարի ակնկալվող փոփոխությունները, ներառյալ մայր գումարի և տոկոսների վճարումները պայմանագրով նախատեսված կարգով կամ այլ կերպ, փոխառություն ստանալու իրավունքի օգտագործումը և բաց թողնված վճարումների գծով հաշվեգրված տոկոսները:

Կորուստը պարտազանցման դեպքում (LGD): Այն արտահայտում է կորստի գնահատված գումարն, որը կառաջանա, եթե որոշակի պահի տեղի ունենա պարտազանցում: Այն հիմնված է վճարման ենթակա պայմանագրային դրամական հոսքերի և այն դրամական հոսքերի տարբերության վրա, որոնք վարկատուն ակնկալում է ստանալ՝ ներառյալ գրավի իրացումից: Այն սովորաբար արտահայտվում է որպես պարտազանցման պահին պարտքի գումարի տոկոս:

Պարտազանցում տեղի ունենալու հավանականությունը պարտազանցման պահին պարտքի գումարը, պարտազանցման դեպքում կորստի գումարը մանրամասն բացահայտվում են 34.1.2 ծանոթագրությունում:

Վերանայված պայմաններով ֆինանսական ակտիվներ

Եթե փոխառուի ֆինանսական դժվարությունների պատճառով ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները վերանայվում կամ փոփոխվում են կամ գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվը փոխարինվում է նորով, ապա գնահատվում է ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման անհրաժեշտությունը (տես՝ ծանոթ. 4.4.4), և ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկվում են հետևյալ կերպ.

- Եթե ակնկալվող վերանայումը չի հանգեցնում գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա փոփոխված ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական հոսքերը ներառվում են գոյություն ունեցող ակտիվից ակնկալվող դրամական միջոցների հոսքերի պակասորդի հաշվարկում,

- Եթե ակնկալվող վերանայումը հանգեցնում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը, ապա նոր ակտիվի ակնկալվող իրական արժեքը դիտարկվում է որպես ապաճանաչման պահին գոյություն ունեցող ակտիվի վերջնական դրամական հոսք: Այդ գումարը ներառվում է գոյություն ունեցող ֆինանսական ակտիվից ակնկալվող դրամական միջոցների պակասորդի հաշվարկում, որոնք ակնկալվող ապաճանաչման ամսաթվից մինչև հաշվետու ամսաթիվ գեղջվում են գոյություն ունեցող ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով:

Պարտքային առումով արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվները և իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային ֆինանսական ակտիվները պարտքային առումով արժեզրկված են: Ֆինանսական ակտիվները համարվում են պարտքային առումով արժեզրկված, եթե տեղի են ունենում մեկ կամ ավելի իրադարձություններ, որոնք բացասաբար են անդրադառնում ֆինանսական ակտիվի գնահատված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի վրա: Ֆինանսական ակտիվի պարտքային առումով արժեզրկման վկայություններ են հանդիսանում ստորև նշված իրադարձությունների վերաբերյալ տվյալների առկայությունը.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, ինչպիսին է պարտագանջությունը կամ ժամկետանց դառնալը,
- Կազմակերպության կողմից վարկի կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Կազմակերպությունն այլ հանգամանքներում չէր դիտարկի,
- հավանականությունը, որ փոխառուն կսննկանա կամ այլ կերպ ֆինանսապես կվերակազմակերպվի, կամ,
- ֆինանսական դժվարությունների հետևանքով արժեթղթերի ակտիվ ֆինանսական շուկայի վերացում,

Վարկը, որի պայմանները վերաբանակցվել են փոխառուի վիճակի վատթարացման պատճառով, սովորաբար համարվում է պարտքային առումով արժեզրկված, եթե գոյություն չունի ապացույց, որ պայմանագրային դրամական հոսքերը չստանալու ռիսկը նշանակալիորեն նվազել է և չկան արժեզրկման այլ հայտանիշներ:

Պետական պարտատոմսերում ներդրման արժեզրկված լինելը գնահատելիս՝ Կազմակերպությունը հաշվի է առնում հետևյալ գործոնները.

- վարկունակության շուկայական գնահատականը՝ արտացոլված պարտատոմսերի եկամտաբերությամբ,
- եկամտաբերության գնահատումը վարկանիշային գործակալությունների կողմից,
- Նոր պարտքի թողարկման համար կապիտալի շուկաներ մուտք գործելու երկրի կարողությունը:

Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գծով պահուստը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում է հետևյալ կերպ.

- ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ՝ որպես ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից նվազում,
- իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով չափվող պարտքային գործիքներ՝ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում կորստի պահուստ չի ձևանշվում, քանի որ այս ակտիվների համար հաշվեկշռային արժեքը

վերջիններիս իրական արժեքն է: Այնուամենայնիվ, կորստի պահուստը բացահայտվում և ճանաչվում է իրական արժեքի փոփոխությունների գծով պահուստում,

- փոխատվության հանձնառությունների և ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի համար, որպես կանոն, պահուստի տեսքով,
  - Փոխատվության հանձնառությունների չօգտագործված մասի գծով ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման ժամանակ, Բանկը գնահատում է փոխատվության հանձնառության ամբողջ ժամկետի ընթացքում պորտֆելի այն մասը, որը ակտնկալվում է օգտագործել: Ակնկալվող պարտքային կորուստները հետագայում հիմնվում են դրամական հոսքերի ակնկալվող պակասորդի ներկա արժեքի վրա, եթե վարկը օգտագործվել է: Ակնկալվող դրամական պակասորդները գեղջվում են վարկի ակնկալվող պարտքային կորուստների մոտավոր հաշվարկով:
  - Երբ ֆինանսական գործիքը ներառում է թե՛ օգտագործված և թե՛ չօգտագործված բաղադրիչ, և Կազմակերպությունը չի կարող նույնականացնել փոխատվության հանձնառության բաղադրիչի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներն օգտագործված բաղադրիչի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստներից առանձին՝ Կազմակերպությունը ներկայացնում է ընդհանուր կորստի պահուստ երկու բաղադրիչների համար: Ընդհանուր գումարը ներկայացվում է որպես նվազեցում օգտագործված բաղադրիչի համախառն հաշվեկշռային արժեքից: Կորստի պահուստի ավելցուկը օգտագործված բաղադրիչի համախառն հաշվեկշռային արժեքի նկատմամբ ներկայացվում է որպես պահուստ, և:
  - Յուրաքանչյուր երաշխավորության վերաբերյալ Կազմակերպության պարտավորությունը չափվում է սկզբնապես ճանաչված գումարի առավելագույնով՝ հանած շահույթի կամ վնասի մասին հաշվետվությունում ճանաչված կուտակված ամորտիզացիան և ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստը: Կրճատումները գեղջվում են ռիսկով ճշգրտված տոկոսադրույքով, որը ենթակա է բացահայտման: Ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերի հետ կապված ակնկալվող պարտքային կորուստները ճանաչվում են պահուստներում:

Դուրսգրում

Վարկերը և պարտքային արժեթղթերը դուրս են գրվում (մասնակի կամ ամբողջական), եթե չկան դրանց վերադարձման իրական հեռանկարներ: Դա, որպես կանոն, այն դեպքն է, երբ Կազմակերպությունը որոշում է, որ պարտապանը չունի այնպիսի ակտիվներ կամ եկամտի աղբյուրներ, որոնք կարող են առաջացնել բավարար դրամական հոսքեր՝ դուրսգրման ենթակա գումարը մարելու համար: Այդ ակտիվի ինչպես ընդհանուր հաշվեկշռային արժեքը, այնպես էլ արժեզրկման պահուստը (եթե առկա են) ուղղակիորեն դուրս են գրվում: Դուրսգրումը իրենից ներկայացնում է ճանաչման մասնակի կամ ամբողջական դադարեցում: Սակայն դուրսգրված ֆինանսական ակտիվները դեռևս կարող են ենթարկվել պահանջների կատարման՝ Կազմակերպության պարտքերի հավաքագրման ընթացակարգերի համապատասխան:

4.5 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները բաղկացած են բանկերում հաշիվներից և այլ կարճաժամկետ պահանջներից:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.6 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունը օգտագործում է բանկերում տարբեր ժամկետայնության բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Ֆինանսական կազմակերպություններին տրամադրված ֆիքսված ժամկետով ավանդները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ոչ ֆիքսված ժամկետներով միջոցներն ամորտիզացվում են Կազմակերպության ղեկավարության կողմից

գնահատված ժամկետներում: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.7 Հաճախորդներին տրված վարկեր

Վարկերը ֆիքսված կամ որոշելի վճարումներով ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք ստեղծվում են Կազմակերպության կողմից ուղղակիորեն պարտապանին դրամ տրամադրելու միջոցով առանց պարտքը վաճառելու մտադրության:

Ֆիքսված ժամկետներով տրամադրված վարկերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Երբ տրամադրված գումարների իրական արժեքը տարբերվում է վարկի իրական արժեքից, օրինակ երբ վարկը տրամադրվում է շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով, տրամադրված գումարի և վարկի իրական արժեքների տարբերությունը վարկի սկզբնական ճանաչման ժամանակ ձևակերպվում է որպես ծախս շուկայականից ցածր դրույքներով ակտիվների տեղաբաշխումից՝ շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում: Այնուհետև վարկերն ու փոխատվությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ֆիքսված մարման ժամկետ չունեցող վարկերն հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ ելնելով մարման ենթադրվող ժամկետներից: Հաճախորդներին տրված վարկերի գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.8 Ներդրումային արժեթղթեր

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներդրումային արժեթղթերը ներառում են,

- պարտքային ներդրումային արժեթղթեր, որոնք չափվում են ամորտիզացված արժեքով, դրանք սկզբնապես չափվում են իրական արժեքով՝ գումարած ուղղակի գործարքների ծախսերը, իսկ հետագայում՝ դրանց ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթերի գծով օգուտը և վնասը ճանաչվում շահույթում կամ վնասում

- տոկոսային եկամուտ՝ արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդի կիրառմամբ,
- ակնկալվող պարտքային կորուստներ և հակադարձում
- արտարժույթի փոխարկումից օգուտ և վնաս

4.9 Վարձակալություն

Ցանկացած նոր պայմանագրի դեպքում Կազմակերպությունը դիտարկում է, թե արդյոք պայմանագիրը վարձակալական է, կամ պարունակում է վարձակալություն: Վարձակալությունը սահմանվում է որպես «պայմանագիր կամ պայմանագրի մի մաս, որը փոխհատուցման դիմաց փոխանցում է ակտիվի (հիմքում ընկած ակտիվ) օգտագործման իրավունքը որոշակի ժամանակահատվածի համար»: Այս սահմանումը կիրառելու համար Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք պայմանագիրը բավարարում է հետևյալ երեք հիմնական գնահատականներին.

- պայմանագիրը պարունակում է որոշակիացված ակտիվ, որը կա՛մ հստակ սահմանված է պայմանագրում, կա՛մ սահմանվում է անուղղակի վկայության հիման վրա՝ որոշակիացվելով այն պահին, երբ ակտիվը դառնում է հասանելի Կազմակերպությանը,
- Կազմակերպությունն իրավունք ունի ստանալու որոշակիացված ակտիվի օգտագործումից, ըստ էության, բոլոր տնտեսական օգուտները օգտագործման ողջ ժամանակահատվածում՝ հաշվի առնելով նրա՝ պայմանագրի որոշակի շրջանակում իրավունքները,

- Կազմակերպությունն իրավունք ունի օգտագործման ժամանակահատվածի ընթացքում ուղղորդելու որոշակիացված ակտիվի օգտագործումը: Կազմակերպությունն իրավունք ունի ուղղորդել, թե «ինչպես և ինչ նպատակով» ակտիվն օգտագործել օգտագործման ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Վարձակալության ճանաչում և չափում

Կազմակերպությունը որպես վարձակալ

Վարձակալության մեկնարկի ամսաթվի դրությամբ, Կազմակերպությունը պետք է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչի օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը և վարձակալության գծով պարտավորությունը: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը չափվում է սկզբնական արժեքով, որը ձևավորվում է վարձակալության գծով պարտավորության սկզբնական չափումից, Կազմակերպության կատարած ցանկացած սկզբնական ուղղակի ծախսերից, վարձակալության ժամկետի ավարտին ակտիվի ապատեղակայման և քանդման ցանկացած ծախսի գնահատումից և նախքան վարձակալության մեկնարկի ամսաթիվը կատարված ցանկացած վարձակալական վճարներից (հանած ստացված ցանկացած խրախուսումները):

Կազմակերպությունը հաշվարկում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի մաշվածությունը գծային հիմունքով վարձակալության մեկնարկի ամսաթվից մինչև օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվի օգտակար ծառայության ավարտի ամսաթվից կամ վարձակալության ժամկետի ավարտի ամսաթվից ամենավաղը: Կազմակերպությունը նաև գնահատում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը արժեզրկման համար, երբ այդպիսի ցուցանիշներ կան: Վարձակալված գույքի բարելավումները կապիտալիզացվում և մաշվում են գծային հիմունքով՝ որպես հիմք ընդունելով վարձակալության ժամկետից և վարձակալված գույքի օգտակար ծառայության ժամկետից նվազագույնը:

Մեկնարկի ամսաթվին Կազմակերպությունը չափում է վարձակալության գծով պարտավորությունը այդ ամսաթվին դեռևս չվճարված վարձավճարների ներկա արժեքով՝ դրանք զեղչելով՝ կիրառելով վարձակալությամբ ենթադրվող տոկոսադրույքը, եթե այդ դրույքը կարելի է հեշտությամբ որոշել, կամ Կազմակերպության լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը:

Վարձակալության գծով պարտավորության չափման մեջ ներառվող վարձավճարները պարունակում են հաստատուն վճարումներ (ներառյալ՝ ըստ էության հաստատուն վճարումներ), վարձակալության փոփոխուն վճարումներ, որոնք կախված են ինդեքսից կամ դրույքից, գումարներ, որոնք, ինչպես սպասվում է կվճարվեն մնացորդային արժեքի երաշխիքի ներքո և վճարումներից, որոնք առաջանում են օպցիոններից, որոնց իրագործման վերաբերյալ կա խելամիտ համոզմունք:

Սկզբնական չափումից հետո պարտավորությունը կնվազեցվի կատարված վճարումների և կմեծացվի տոկոսների չափով: Այն վերաչափվում է՝ արտացոլելու ցանկացած վերագնահատում կամ փոփոխություն, կամ եթե առկա են փոփոխություններ ըստ էության հաստատուն վճարումներում:

Երբ վարձակալության գծով պարտավորությունը վերաչափվում է, համապատասխան ճշգրտումը արտացոլվում է օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվում կամ շահույթում և վնասում, եթե օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը նվազեցվել է գրոյի:

Կազմակերպությունը կարճաժամկետ վարձակալությունների և փոքրարժեք ակտիվների վարձակալությունների հաշվառման համար ընտրել է գործնական մոտեցումներ: Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն ճանաչելու փոխարեն, դրանց հետ կապված վճարումները վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում որպես ծախս՝ գծային հիմունքով:

Կազմակերպությունը սահմանում է իր լրացուցիչ փոխառության տոկոսադրույքը՝ վերլուծելով փոխառությունները արտաքին տարբեր աղբյուրների հիման վրա և կատարում է որոշակի ճշգրտումներ՝ արտացոլելու վարձակալության պայմանները և վարձակալված ակտիվի տեսակը:

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները ընդգրկվել են հիմնական միջոցների տողում, իսկ վարձակալության գծով պարտավորությունները՝ այլ պարտավորություններում:

Կազմակերպությունը որպես վարձատու

Որպես վարձատու՝ Կազմակերպությունը դասակարգում է իր վարձակալությունները որպես գործառնական կամ ֆինանսական:

Վարձակալությունը դասակարգվում է որպես ֆինանսական, եթե այն փոխանցում է հիմքում ընկած ակտիվի սեփականության իրավունքի հետ կապված ըստ էության բոլոր ռիսկերը և հատույցները և գործառնական, եթե նշվածը տեղի չի ունենում:

Վարձակալության մեկնարկն այն ամսաթիվն է, երբ վարձակալն իրավունք ունի օգտվել վարձակալած ակտիվը օգտագործելու իր իրավունքից: Դա վարձակալության սկզբնական ճանաչման ամսաթիվն է: Ֆինանսական վարձակալության մեկնարկից հետո Կազմակերպությունը ճանաչում է վարձակալության գուտ ներդրումը, որը ստացվելիք նվազագույն վարձավճարն է, որը զեղչվում է վարձակալության ենթադրվող տոկոսադրույքով: Համախառն ներդրման և ներկայիս արժեքի միջև տարբերությունը գրանցվում է որպես ֆինանսական վարձակալության չվաստակված եկամուտ:

Ֆինանսական եկամուտը ճանաչվում է վարձակալության ընթացքում այնպես, որ ապահովի անփոփոխ պարբերական դրույք վարձակալության շրջանակներում չմարված գուտ ներդրումների նկատմամբ: Սկզբնական ուղղակի ծախսերը ներառվում են ստացվելիք գումարների սկզբնական ճանաչման ժամանակ:

Երբ վարձակալման պայմանագրերի դադարեցման արդյունքում Կազմակերպության տիրապետության տակ է անցնում վարձակալության առարկան, այդ ակտիվները չափվում են իրացման գուտ արժեքի և պատմական ամորտիզացված արժեքների նվազագույնով:

4.10 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը:

Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության Ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Համակարգչային սարքավորումներ	1-5	20-100
Տնտեսական գույք	1-8	12.5-100
Փոխադրամիջոցներ	8	12.5

Վարձակալված հիմնական միջոցների վրա ուղղված կապիտալ բնույթի ծախսումները կապիտալացվում և ամորտիզացվում են գծային հիմունքով վարձակալման ժամկետի և հիմնական միջոցների և դրանց օգտակար ծառայության ժամկետներից նվազագույնով:

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Կապիտալ բնույթի նորոգման ծախսումները ավելացվում են ակտիվի հաշվեկշռային արժեքին, երբ այդ ծախսումները բավարարում են ակտիվի չանաչման չափանիշներին: Այս ծախսումների մաշվածությունը

հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

4.11 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրերից, արտոնագրերից և այլն:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան կամ արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում՝ 1-10 տարվա ընթացում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում:

Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները չեն ամորտիզացվում, սակայն յուրաքանչյուր տարի գնահատվում են արժեզրկման առումով՝ անհատապես կամ առանձին դրամաստեղծ միավորի համար: Անորոշ օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվները յուրաքանչյուր տարի հսկվում են հիմնավորելու համար նրանց հաշվառման շարունակականությունը նշված դասում:

Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ: Համակարգչային ծրագրերի մշակման գծով ծախսերը (օրինակ դիզայն և նոր կամ նորացված ծրագրի թեստավորում) ճանաչվում են որպես ոչ նյութական ակտիվներ, երբ Կազմակերպությունը կարողանում է ցուցադրել ոչ նյութական ակտիվի ստեղծման տեխնիկական հնարավորությունն այնպես, որ այն հնարավոր լինի վաճառքի կամ օգտագործման, իր մտադրությունը ստեղծելու ոչ նյութական ակտիվ և այն օգտագործելու կամ վաճառելու, իր ունակությունը օգտագործելու կամ վաճառելու ոչ նյութական ակտիվը, այն, թե ինչպես է ոչ նյութական ակտիվը ստեղծելու հնարավոր տնտեսական օգուտներ, աշխատանքներն ավարտելու բավարար միջոցների առկայություն և դրանց հստակ գնահատում: Ծրագրային ապահովման գծով այլ ծախսերը ճանաչվում են դրանց ծագման պահին:

4.12 Բռնագանձված ակտիվներ

Որոշ դեպքերում, ակտիվները բռնագանձվում են վարկային պարտավորությունների չկատարման արդյունքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքից և իրացման զուտ արժեքից նվազագույնով:

4.13 Շնորհներ

Ակտիվներին վերաբերող շնորհները ներառվում են այլ պարտավորություններում և կրեդիտագրվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությանը գծային մեթոդով՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Եկամուտներին վերաբերվող շնորհները պետք է ճանաչվեն շահույթում այն ժամանակաշրջանների ընթացքում, երբ Կազմակերպությունը որպես ծախս է ճանաչում դրանց համապատասխան ծախսումները:

4.14 Վարկեր և փոխառություններ

Վարկերը և փոխառությունները, որոնք ներառում են ՀՀ կենտրոնական Բանկից և այլ կազմակերպություններից ստացված վարկերը և փոխառությունները սկզբնապես ճանաչվում են

ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրավված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույթի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.15 Մեփական կապիտալ

Կանոնադրական կապիտալ

Կանոնադրական կապիտալը բաղկացած է փայտերերի բաժնեմասերից:

Չբաշխված շահույթ

Չբաշխված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների կուտակված շահույթը:

4.16 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Եկամուտները և ծախսերը ներկայացվում են գուտ արժեքի հիման վրա, միայն երբ դա թույլատրվում է համաձայն ՖՀՄՄ, կամ մի խումբ համանման գործարքների օգուտի և վնասի համար, ինչպիսին հանդիսանում է Կազմակերպության առևտրային գործունեությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՄ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Կազմակերպության ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնվելով պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, որոնք հիմնավորված են տվյալ պայմաններում, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

5.1 Դատողություններ

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում

Կազմակերպությունը գնահատում է այն բիզնես մոդելը, որի շրջանակում ակտիվները պահվում են, ինչպես նաև գնահատում, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները բացառապես մայր գումարի և չմարված մայր գումարի տոկոսագումարների վճարումներն են (տե՛ս 4.4.2 ծանոթագրությունը):

Ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկմանը վերաբորող չափանիշների սահմանում

Կազմակերպությունը սահմանում է չափանիշներ որոշելու համար, արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի պարտքային ռիսկի նշանակալի աճ սկզբնական ճանաչումից ի վեր, որոշելու համար ակնկալվող պարտքային կորուստների (ԱՊԿ) չափման մեջ ապագայամետ տեղեկատվությունը ներառելու մեթոդաբանությունը և ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման համար օգտագործվող մոդելների ընտրությունն և հաստատումը:

5.2 Ենթադրություններ և գնահատման անորոշություն

Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական գործիքների (երբ ակտիվ շուկայի գնանշումներ չկան) և ոչ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը սահմանելու համար ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատման մոդելներ: Սա ներառում է գնահատումների և ենթադրությունների մշակում համապատասխան նրան, թե շուկայի մասնակիցները ինչպես կգնահատեն գործիքները: Ղեկավարությունն իր ենթադրություններում որքան հնարավոր է հիմնվում է դիտարկվող տվյալների վրա, սակայն դրանք միշտ չէ, որ հասանելի են: Այդ դեպքում, ղեկավարությունն օգտագործում է իր ունեցած ամենալավ տեղեկատվությունը: Գնահատված իրական արժեքը կարող է տարբերվել փաստացի արժեքից, որը հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ կարող է ձեռք բերվել անհատական գործարքների դեպքում (տես՝ ծանոթագրություն 31):

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետ

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատումը նմանատիպ ակտիվների օգտագործման փորձի հիման վրա դատողության արդյունք է: Ապագա տնտեսական օգուտները մարմնավորվում են ակտիվներում և սպառվում հիմնականում օգտագործմանը զուգընթաց: Ղեկավարությունը մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետը գնահատում է ակտիվի ընթացիկ տեխնիկական վիճակին համապատասխան և ըստ այն գնահատված ժամանակաշրջանի, որի ընթացքում Կազմակերպությունը կանխատեսում է ստանալ օգուտներ: Մնացորդային օգտակար ծառայության ժամկետի գնահատման համար հաշվի են առնվում հետևյալ հիմնական գործոններն. ակտիվների կանխատեսվող օգտագործումը, գործառնական գործոններից և պահպանման ծրագրից կախված՝ մաշվածությունը և շուկայական պայմանների փոփոխություններից առաջացող մաշվածությունը:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ կապակցված կողմերի հետ: Նշված գործառնությունները հիմնականում իրականացվում են շուկայական պայմաններով: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Կազմակերպությունը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են այլ հաճախորդների հետ նմանատիպ գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա (տես՝ 30 ծանոթագրությունը):

Ֆինանսական ակտիվների արժեքկում

Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկը էականորեն է աճել սկզբնական ճանաչումից հետո և ակնկալվող պարտքային կորուստների չափման գործընթացում կանխատեսվող տեղեկատվության ներառումը (տես 34.1.2 ծանոթագրություն), ինչպես նաև վերականգնվող դրամական միջոցների հոսքերի գնահատման համար օգտագործվող հիմնական ենթադրությունները (տես 4.4.5 ծանոթագրությունը):

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես՝ 28 ծանոթագրությունը:

6 Տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ և ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
<i>Արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով հաշվարկված տոկոսային եկամուտ</i>		
Հաճախորդներին տրված վարկեր	1,761,397	1,571,882
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	8,490	23,765
Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթեր	35,241	-
	1,805,128	1,595,647
<i>Այլ տոկոսային եկամուտ</i>		
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	25,019	-
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ եկամուտներ	1,830,147	1,595,647
Վարկեր և փոխառություններ	766,358	656,864
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	10,807	5,351
Ստորադաս փոխառություն	109,192	108,848
Տոկոսային ծախսեր հետզման պայմանագրերից	8,551	-
Ընդամենը տոկոսային և նմանատիպ ծախսեր	894,908	771,063

7 Զուտ առևտրային վնաս

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Արտարժույթի առք ու վաճառքից առաջացած զուտ վնաս	(44,415)	(26,366)
Աձանցյալ գործիքներից զուտ վնաս	(35,209)	(17,262)
Ընդամենը զուտ առևտրային վնաս	(79,624)	(43,628)

8 Եկամուտներ ստացված շնորհներից

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Եկամուտներին վերաբերող շնորհներ	4,215	4,565
Ակտիվներին վերաբերող շնորհներ (ծանոթագրություն 25)	974	1,073
Ընդամենը եկամուտներ շնորհներից	5,189	5,638

9 Այլ եկամուտ

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Ստացված տույժեր և տուգանքներ	15,395	16,380
Հիմնական միջոցների վաճառքից զուտ օգուտներ	807	831
Այլ ակտիվների վաճառքից զուտ օգուտներ	-	24
Այլ եկամուտներ	168	633
Ընդամենը այլ եկամուտ	16,370	17,868

10 Պարտքային կորուստների գծով ծախս/(ծախսի հակադարձում)

Հազար ՀՀ դրամ	2022				
Ծանոթ.	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում չարժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում արժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Ընդամենը	
Վարկեր հաճախորդներին	18	50,063	11,730	(124,919)	(63,126)
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	19	8,504	-	-	8,504
Ընդամենը պարտքային կորուստների գծով ծախս/(ծախսի հակադարձում)		58,567	11,730	(124,919)	(54,622)
Հազար ՀՀ դրամ	2021				
Ծանոթ.	12-ամսյա ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում չարժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում արժեզրկված ակնկալվող պարտքային կորուստներ	Ընդամենը	
Վարկեր հաճախորդներին	18	50,376	(21,325)	(56,899)	(27,848)
Ընդամենը պարտքային կորուստների գծով ծախս/(ծախսի հակադարձում)		50,376	(20,325)	(57,609)	(27,848)

11 Անձնակազմի գծով ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Աշխատակիցների հատուցումներ, ներառյալ դրանց վերաբերող հարկերը	523,781	435,204
Անձնակազմի վերապատրաստման ծախսեր	1,895	634
Ընդամենը անձնակազմի գծով ծախսեր	525,676	435,838

12 Այլ ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	92,447	59,115
Վերանորոգման և սպասարկման ծախսեր	38,003	35,207
Տնտեսական ապրանքներ և կոմունալ ծառայություններ	40,783	20,138
Կարճաժամկետ վարձակալության գծով ծախսեր	11,813	22,986
Վարկերի տրամադրման գծով ծախսեր	17,672	17,521
Համակարգչային ծրագրերի գծով ծախսեր	12,867	12,166
Ապահովագրություն	13,059	10,876
Բանկային ծառայությունների վճարներ	4,067	7,864
Ֆինանսական հաշտարարի գրասենյակի գծով ծախսեր	9,665	9,253
Կապի և տեղեկատվության ծառայություններ	7,818	7,855
Գործուղման ծախսեր	6,554	108
Աուդիտի և խորհրդատվական ծառայություններ	5,400	5,900
Շահութահարկից բացի այլ հարկեր և տուրքեր	12,327	11,966
Գովազդի և հասարակական կապերի գծով ծախսեր	9,135	5,270
Գրասենյակային ծախսեր	5,094	4,213
Անդամավճարներ	2,487	2,988
Ներկայացուցչական ծախսեր	2,497	874
Բարեգործական հատկացումներ	260	5,830
Այլ ակտիվների իրացումից վնասներ	18,412	-
Վարկերի սկզբնական ճանաչումից վնաս	37,730	-
Այլ	17,701	11,603
Ընդամենը այլ ծախսեր	365,791	251,733

13 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	41,220	18,127
Հետաձգված հարկի գծով ծախս/(փոխհատուցում)	(15,849)	20,581
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	25,371	38,708

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 18% (2021թ.՝ 18%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՄ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև:

Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 18% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական շահույթի/(վնասի) միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	2022	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)	2021	Արդյունավետ դրույքաչափ (%)
Շահույթ/(վնաս) մինչև հարկումը	(119,347)	-	67,240	-
Շահութահարկ	(21,482)	(18)	12,103	18
Չնվազեցվող ծախսեր	18,112	15	12,655	19
Ոչ առևտրային ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների փոխարժեքային տարբերություններից գուտ վնաս	28,741	24	13,950	21
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	25,371	21	38,708	58

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.				
	31 դեկտեմբերի 2021թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Զուտ մնացորդ	Հետաձգված հարկային ակտիվ	Հետաձգված հարկային պարտավորություն
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(1,133)	364	(769)	-	(769)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	(12,550)	11,124	(1,426)	-	(1,426)
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	-	1,531	1,531	1,531	-
Հիմնական միջոցներ	14,310	(22,858)	(8,548)	-	(8,548)
Այլ ակտիվներ	(771)	(1,294)	(2,065)	-	(2,065)
Վարկեր և փոխառություններ	2,738	1,800	4,538	4,538	-
Վարձակալության գծով պարտավորություն	(13,020)	24,203	11,183	11,183	-
Այլ պարտավորություններ	5,255	979	6,234	6,234	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ/ (պարտավորություն)	(5,171)	15,849	10,678	23,486	(12,808)

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.				
	31 դեկտեմբերի 2020թ.	Շահույթում կամ վնասում ճանաչված	Զուտ մնացորդ	Հետաձգված հարկային ակտիվ	Հետաձգված հարկային պարտավորություն
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(2,697)	1,564	(1,133)	-	(1,133)
Հաճախորդներին տրված վարկեր	7,688	(20,238)	(12,550)	-	(12,550)
Հիմնական միջոցներ	9,540	4,770	14,310	14,310	-
Այլ ակտիվներ	(263)	(508)	(771)	-	(771)
Վարկեր և փոխառություններ	2,990	(252)	2,738	2,738	-
Վարձակալության գծով պարտավորություն	(8,299)	(4,721)	(13,020)	-	(13,020)
Այլ պարտավորություններ	6,451	(1,196)	5,255	5,255	-
Հետաձգված հարկային ակտիվ/ (պարտավորություն)	15,410	(20,581)	(5,171)	22,303	(27,474)

14 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Բանկային հաշիվներ	427,371	387,891
Այլ կարճաժամկետ պահանջներ	-	7,487
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	<u>427,371</u>	<u>395,378</u>

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 290,055 հազար դրամ գումարով (68%) բանկային հաշիվները կենտրոնացված է մեկ բանկում, (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 282,368 հազար դրամ (73%) մեկ բանկում):

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները աննշան են, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում:

15 Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Ավանդներ բանկերում	-	241,607
Ընդամենը պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	<u>-</u>	<u>241,607</u>

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը տեղաբաշխված ավանդներ չունի: 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ավանդները տեղաբաշխված են մեկ ՀՀ առևտրային բանկում:

Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները աննշան են, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում:

16 Ներդրումային արժեթղթեր

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
<i>Ամորտիզացված արժեքով ներդրումային արժեթղթեր</i>		
ՀՀ պետական պարտատոմսեր	537,353	-
Ընդամենը ամորտիզացված արժեքով ներդրումային արժեթղթեր	<u>537,353</u>	<u>-</u>

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի
2022թ.

31 դեկտեմբերի
2021թ.

*Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված
ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային
արժեթղթեր*

ՀՀ պետական պարտատոմսեր	410,902	-
Ընդամենը հետգնման պայմանագրերով գրավադրված ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	410,902	-
Ընդամենը ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	948,255	-

Գրավադրված արժեթղթերը այն ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք գրավադրված են հետգնման պայմանագրերով այլ բանկերում, Կազմակերպության պարտազանցման բացակայության դեպքում գործընկերոջ կողմից վաճառելու և կրկին վերագրավադրելու իրավունքով, բայց գործընկերոջ կողմից պայմանագրի ժամկետի ավարտին արժեթղթերը հետ վերադարձնելու պայմանով: Կազմակերպությունը սահմանել է, որ պահպանում է այդ արժեթղթերի հետ կապված բոլոր հիմնական ռիսկերն ու հատույցները և հետևաբար, չի ապաճանաչում դրանք: Գրավադրված արժեթղթերի դիմաց հաշվառվող պարտավորությունները ներկայացված են 23 ծանոթագրությունում:

Ամորտիզացված արժեքով ներդրումային արժեթղթերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները աննշան են, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում:

Ամորտիզացված արժեքով ներդրումային արժեթղթերն ըստ եկամտաբերության և մարմանը մնացած ժամկետների.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.		31 դեկտեմբերի 2021թ.	
	%	Ժամկետ	%	Ժամկետ
Պետական պարտատոմսեր	7.15%	2025	-	-

Բոլոր պարտքային արժեթղթերն ունեն հաստատուն տոկոսներ:

Կազմակերպությունը տարվա ընթացքում ամորտիզացված արժեքով չափվող որևէ ֆինանսական ակտիվ չի վերադասակարգել որպես իրական արժեքով չափվող:

17 Ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ

Արժույթի սվոփերը դրամական միջոցների մեկը մյուսով փոխարինման ապահովումներ են: Սվոփերը հանգեցնում են արտարժույթների տնտեսական փոխանակման: Կազմակերպության պարտքային ռիսկը ներկայացնում է սվոփային պայմանագրերի փոխարինման պոտենցիալ ծախս, այն դեպքում, եթե պայմանագրային կողմերը չմարեն իրենց պարտավորությունները:

Առկա ածանցյալ ֆինանսական գործիքների համախառն պայմանագրային կամ պայմանական գումարները, համաձայն որոնց գործիքները նպաստավոր են կամ ոչ, կարող են ժամանակ առ ժամանակ նշանակալիորեն տատանվել՝ հանգեցնելով ածանցյալ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համախառն իրական արժեքների տատանման:

Ածանցյալ ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.			31 դեկտեմբերի 2021թ.		
	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավորությունների իրական արժեք	Պայմանական գումար	Ակտիվների իրական արժեք	Պարտավորությունների իրական արժեք
<i>Արտարժույթով պայմանագրեր</i>						
Արտաժութային սվոփ պայմանագրեր	197,265	-	7,305	599,342	-	8,343
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքներ	<u>197,265</u>	<u>-</u>	<u>7,305</u>	<u>599,342</u>	<u>-</u>	<u>8,343</u>

18 Հաճախորդներին տրված վարկեր

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.			31 դեկտեմբերի 2021թ.		
	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	Հաշվեկշռային արժեք	Համախառն հաշվեկշռային արժեք	Արժեզրկման պահուստ	Հաշվեկշռային արժեք
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>						
Բուսաբուծություն	4,398,632	(115,059)	4,283,573	5,202,821	(137,691)	5,065,130
Անասնապահություն	6,071,753	(135,855)	5,935,898	5,539,169	(126,676)	5,412,493
Ձկնաբուծություն	175,646	(3,521)	172,125	142,556	(2,810)	139,746
	<u>10,646,031</u>	<u>(254,435)</u>	<u>10,391,596</u>	<u>10,884,546</u>	<u>(267,177)</u>	<u>10,617,369</u>
<i>Այլ վարկեր</i>						
Առևտուր	1,031,340	(48,428)	982,912	960,971	(19,763)	941,208
Արդյունաբերություն	103,751	(2,051)	101,700	52,281	(1,037)	51,244
Սպառողական	297,880	(5,077)	292,803	231,720	(3,928)	227,792
Այլ	318,816	(7,346)	311,470	256,528	(11,513)	245,015
	<u>1,751,787</u>	<u>(62,902)</u>	<u>1,688,885</u>	<u>1,501,500</u>	<u>(36,241)</u>	<u>1,465,259</u>
Ընդամենը	<u>12,397,818</u>	<u>(317,337)</u>	<u>12,080,481</u>	<u>12,386,046</u>	<u>(303,418)</u>	<u>12,082,628</u>

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ավարտված տարվա ընթացքում Կազմակերպությունը չի ունեցել հաճախորդներին տրամադրված վարկերի դիմաց ստացած գրավների ձեռքբերում: (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 39,280 հազար դրամ): Կազմակերպությունը մտադիր է վաճառել այս ակտիվները կարճ ժամանակահատվածում:

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չունի վարկառու (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ նույնպես), որին տրամադրված վարկերի մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը:

Գյուղատնտեսական և այլ վարկերի գծով համախառն հաշվեկշռային արժեքներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2022			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	10,656,583	146,171	81,792	10,884,546
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	8,061,398	62,979	7,680	8,132,057
Մարված ակտիվներ	(8,232,241)	(42,954)	(116,070)	(8,391,265)
- փոխանցում Փուլ 1	16,361	(14,295)	(2,066)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(51,378)	57,490	(6,112)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(87,087)	(80,230)	167,317	-
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերազնահատումից	(23,285)	(11,979)	(10,723)	(45,987)
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	66,680	66,680
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>10,340,351</u>	<u>117,182</u>	<u>188,498</u>	<u>10,646,031</u>

Հազար ՀՀ դրամ	2022			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր</i>				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	1,431,608	18,736	51,156	1,501,500
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	1,432,755	2,757	-	1,435,512
Մարված ակտիվներ	(1,135,019)	(2,762)	(13,957)	(1,151,738)
- փոխանցում Փուլ 1	9,749	(1,669)	(8,080)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(404)	5,608	(5,204)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(45,551)	(601)	46,152	-
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերազնահատումից	(14,312)	(15,260)	(14,280)	(43,852)
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	10,365	10,365
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>1,678,826</u>	<u>6,809</u>	<u>66,152</u>	<u>1,751,787</u>

Հազար ՀՀ դրամ	2021			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	9,508,053	387,111	176,084	10,071,248
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	9,149,809	19,270	32,945	9,202,024
Մարված ակտիվներ	(8,195,958)	(39,165)	(96,250)	(8,331,373)
- փոխանցում Փուլ 1	164,486	(157,829)	(6,657)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(112,234)	150,948	(38,714)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(180,893)	(41,822)	222,715	-
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	323,320	(172,342)	(191,790)	(40,812)
Զուտ դուրս գրում տարվա ընթացքում	-	-	(16,541)	(16,541)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,656,583	146,171	81,792	10,884,546

Հազար ՀՀ դրամ	2021			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր</i>				
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	1,590,738	20,013	16,559	1,627,310
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	1,106,514	4,000	-	1,110,514
Մարված ակտիվներ	(1,163,151)	(9,129)	(33,968)	(1,206,248)
- փոխանցում Փուլ 1	-	-	-	-
- փոխանցում Փուլ 2	(3,073)	8,545	(5,472)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(91,171)	33,425	57,746	-
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	(8,249)	(38,118)	18,189	(28,178)
Զուտ դուրս գրում տարվա ընթացքում	-	-	(1,898)	(1,898)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,431,608	18,736	51,156	1,501,500

Գյուղատնտեսական և այլ վարկերի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2022			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	203,231	15,480	48,466	267,177
- փոխանցում Փուլ 1	348	(305)	(43)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(2,295)	2,509	(214)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(32,742)	(24,810)	57,552	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(91,324)	9,650	(110,274)	(191,948)
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	107,190	2,748	2,588	112,526
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	66,680	66,680
Մնացորդ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>184,408</u>	<u>5,272</u>	<u>64,755</u>	<u>254,435</u>

Հազար ՀՀ դրամ	2022			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	27,935	1,054	7,252	36,241
- փոխանցում Փուլ 1	219	(33)	(186)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(10)	209	(199)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(29,592)	(324)	29,916	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	11,963	(698)	(17,233)	(5,968)
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	22,234	30	-	22,264
Զուտ վերականգնում տարվա ընթացքում	-	-	10,365	10,365
Մնացորդ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<u>32,749</u>	<u>238</u>	<u>29,915</u>	<u>62,902</u>

Հազար ՀՀ դրամ	2021			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	189,352	24,729	87,961	302,042
- փոխանցում Փուլ 1	1,710	(1,628)	(82)	-
- փոխանցում Փուլ 2	(12,973)	14,095	(1,122)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(25,314)	(1,453)	26,767	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(87,035)	(21,107)	(61,797)	(169,939)
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	137,491	844	13,280	151,615
Զուտ դուրս գրում տարվա ընթացքում	-	-	(16,541)	(16,541)
Մնացորդ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	203,231	15,480	48,466	267,177

Հազար ՀՀ դրամ	2021			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
<i>Այլ վարկեր</i>				
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ 2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	35,355	1,742	10,566	47,663
- փոխանցում Փուլ 1	-	-	-	-
- փոխանցում Փուլ 2	(259)	374	(115)	-
- փոխանցում Փուլ 3	(7,081)	-	7,081	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում	(16,492)	(1,195)	(8,382)	(26,069)
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	16,412	133	-	16,545
Զուտ դուրս գրում տարվա ընթացքում	-	-	(1,898)	(1,898)
Մնացորդ 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	27,935	1,054	7,252	36,241

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերից 9,673,942 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 9,323,222 հազար դրամ) ընդհանուր գումարով վարկերի ստացման իրավունքը հանդիսանում է ՀՀ ԿԲ-ից ստացված վարկերի ապահովվածություն (Ծանոթագրություն 23):

Ինչպես նշված է 31 ծանոթագրությունում, 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի և 2021 թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հաճախորդներին տրված վարկերի գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Հաճախորդներին տրված վարկերի ժամկետային վերլուծությունը ներկայացված է 33 ծանոթագրությունում:

Հաճախորդներին տրված վարկերի պարտքային, փոխարժեքային և տոկոսադրույքային վերլուծությունը բացահայտված է 34 ծանոթագրությունում: Տեղեկատվությունը կապակցված անձանց հետ գործարքների վերաբերյալ բացահայտված է 30 ծանոթագրությունում:

19 Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Մասնավոր ձեռնարկություններ	216,340	-
Ֆիզիկական անձինք	86,760	-
Անհատ ձեռնարկատերեր	202,727	-
	505,827	-
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(8,504)	-
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	497,323	-

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի հաշվեկշռային արժեքներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2022	
	Փուլ 1	Ընդամենը
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Սկզբնավորված նոր ակտիվներ	560,174	560,174
Մարված ակտիվներ	(53,776)	(53,776)
Ակտիվի զուտ փոփոխություն տոկոսների և արտարժույթի վերագնահատումից	(571)	(571)
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	505,827	505,827

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստներում փոփոխությունների վերլուծությունը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2022	
	Փուլ 1	Ընդամենը
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-
Կորուստների գծով պահուստների զուտ վերաչափում սկզբնավորված նոր ակտիվների գծով	8,504	8,504
Մնացորդ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	8,504	8,504

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի վերլուծությունը ըստ ժամկետների հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Մինչև 1 տարի	1 -5 տարի	5 տարուց ավել	Ընդամենը
	Ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն ներդրումներ 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	176,554	477,672	3,567
Զվաստակված ֆինանսական եկամուտ	(56,291)	(95,472)	(203)	(151,966)
Ֆինանսական վարձակալության գծով համախառն ներդրումների ներկա արժեք 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	120,263	382,200	3,364	505,827

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերն ըստ տնտեսության ճյուղերի ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Շինարարություն	180,383	-
Բուսաբուծություն	164,815	-
Անասնապահություն	47,245	-
Առևտուր	31,423	-
Արդյունաբերություն	27,787	-
Այլ	54,174	-
Ընդամենը ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	505,827	-

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը ունի չունի լիզինգառու, որոնց ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի մնացորդները գերազանցում են սեփական կապիտալի 10%-ը:

Ինչպես նշված է 31 ծանոթագրությունում, 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի գնահատված իրական արժեքը մոտ է դրանց հաշվեկշռային արժեքին:

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի ժամկետային վերլուծությունը ներկայացված է 33 ծանոթագրությունում:

Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքերի պարտքային, փոխարժեքային և տոկոսադրույքային վերլուծությունը բացահայտված է 34 ծանոթագրությունում:

20 Հիմնական միջոցներ և ոչ նյութական ակտիվներ

	Շենքեր, շինություն- ներ	Համակարգ- չային սարքավոր- ումներ	Տնտեսա- կան գույք	Փոխադրա- միջոցներ	Ոչ նյութական ակտիվներ	Օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվներ	Ընդամենը
<i>Սկզբնական արժեք</i>							
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	165,412	68,255	162,242	38,666	122,723	557,298
Ավելացում	624,126	70,745	10,286	1,070	-	-	706,227
Օտարում	-	(126)	(353)	(6,036)	-	-	(6,515)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	624,126	236,031	78,188	157,276	38,666	122,723	1,257,010
Ավելացում	151,359	46,406	31,317	5,705	-	-	234,787
Վերաչափում	-	-	-	-	-	33,604	33,604
Օտարում	-	-	-	(3,856)	-	(27,064)	(30,920)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	775,485	282,437	109,505	159,125	38,666	129,263	1,494,481
<i>Կուտակված մաշվածություն</i>							
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	-	148,649	56,245	112,051	22,362	53,069	392,376
Տարվա ծախս	-	14,826	3,314	11,311	3,122	26,542	59,115
Օտարում	-	(126)	(347)	(6,034)	-	-	(6,507)
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	163,349	59,212	117,328	25,484	79,611	444,984
Տարվա ծախս	22,275	21,059	6,138	10,925	2,882	29,168	92,447
Օտարում	-	-	-	(3,246)	-	(27,064)	(30,310)
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	22,275	184,408	65,350	125,007	28,366	81,715	507,121
<i>Հաշվեկշռային արժեք</i>							
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	753,210	98,029	44,155	34,118	10,300	47,548	987,360
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	624,126	72,682	18,976	39,948	13,182	43,112	812,026

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված և ամորտիզացված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 258,653 հազար դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 234,859 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների սահմանափակումներ

2022 և 2021թթ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա հիմնական միջոցների:

Պայմանագրային պարտավորություններ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությանը չունի պայմանագրային պարտավորություններ հիմնական միջոցների ձեռք բերման գծով (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 91,615 հազար դրամ):

21 Բռնագանձված ակտիվներ

Կազմակերպության կողմից տրամադրված վարկերի ապահովվածություն հանդիսացող գրավների նկատմամբ տարվա ընթացքում սեփականության իրավունք ստանալու արդյունքում ձեռք բերված ոչ ֆինանսական ակտիվների մանրամասները դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ներկայացված են ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Անշարժ գույք	25,445	70,429
Այլ գույք	2,268	2,268
	<u>27,713</u>	<u>72,697</u>

Բռնագանձման ամսաթվի դրությամբ գրավը չափվում է չմարած վարկային պարտավորության հաշվեկշռային արժեքից և գրավի իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով:

Կազմակերպության քաղաքականությունն է հետամուտ լինել այդ ակտիվների իրացմանը պատշաճ կերպով և սեղմ ժամկետներում: Կազմակերպությունը հիմնականում չի օգտագործում ոչ կանխիկ գրավները իր սեփական գործունեության իրականացման համար: Ակտիվները չափվում են հաշվեկշռային արժեքից և իրական արժեքից հանած վաճառքի ծախսումները:

22 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Դեբիտորական պարտքեր և այլ ստացվելիք գումարներ	86,906	83,204
Ընդամենը այլ ֆինանսական ակտիվներ	86,906	83,204
Կանխավճարներ մատակարարներին	9,478	85,840
Ապագա ժամանակաշրջանի ծախսեր	22,148	22,719
Արագամաշ առարկաներ	4,936	4,464
Ընդամենը ոչ ֆինանսական ակտիվներ	36,562	113,023
Ընդամենը այլ ակտիվներ	123,468	196,227

Այլ ակտիվների գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները աննշան են, այդ իսկ պատճառով չեն բացահայտվում:

23 Վարկեր և փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	8,775,281	8,313,447
Վարկեր պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից	1,825,367	2,189,420
Վարկեր բանկերից	801,558	-
Վարկեր բանկերից հետգնման պայմանագրերով	408,153	-
Վարկային գծեր բանկերից	5,055	965
Ընդամենը պարտավորություններ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	11,815,414	10,503,832

Վարկեր ՀՀ Կենտրոնական բանկից ներառում են վարկեր ստացված KfW զարգացման բանկի կողմից «ՀՀ գյուղատնտեսության Ոլորտի Աջակցման Ծրագրի» շրջանակներում, Համաշխարհային բանկի կողմից ֆինանսավորված վարկային ծրագրի շրջանակներում, Սախական Զարգացման բանկի կողմից «Կանանց Ձեռներեցության Ոլորտի Աջակցման և Զարգացման Ծրագրի» շրջանակներում: Վարկերը տրվում են գյուղատնտեսական ոլորտում վարկեր տրամադրելու նպատակով և ապահովված են Կազմակերպության կողմից ենթավարկառուների տրամադրված վարկերի գրավով (ծանոթագրություն 18):

ՀՀ պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից ստացված վարկերը ներառում են Արտասահմանյան ֆինանսական ծրագրերի կառավարման կենտրոնից (նախկին Հազարամյակի

մարտահրավեր հիմնադրամ – Հայաստան ծրագիր), «Գյուղական ֆինանսավորման կառույց-ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» պետական հիմնարկից ստացված փոխառություններ:

Վարկեր բանկերից ներկայացնում է BANK IM BISTUM ESSEN eG-ից ներգրավված վարկը: Վարկը տրամադրվել է միկրո,փոքր, միջին և ցածր եկամտաբերությամբ ձեռնարկությունների վարկավորելու նպատակով:

Հաշվետու ժամականաշրջանում Կազմակերպությունը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2021թ.՝ նույնպես):

24 Ստորադաս փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Միջազգային ֆինանսական կազմակերպությունից ստացված ստորադաս փոխառություն	888,651	888,557
Ընդամենը ստորադաս փոխառություն	888,651	888,557

2020թ. ընթացքում Կազմակերպությունը «Ֆրանսիայի զարգացման գործակալություն»-ից ստացել է 838,440 հազար դրամի ստորադաս փոխառություն, 12.75% տարեկան տոկոսադրույքով, որի մարման ժամկետը սահմանված է 15 հուլիսի 2026թ.:

Ստորադաս փոխառությունն իրենից ներկայացնում է երկարաժամկետ վարկային համաձայնագիր, որը Կազմակերպության անվճարունակության դեպքում դասվում է երկրորդական Կազմակերպության մնացած պարտավորությունների նկատմամբ:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում Կազմակերպությունը չի ունեցել մայր գումարի, տոկոսների չվճարումներ կամ այլ խախտումներ (2021թ.՝ նույնպես):

25 Ակտիվների վերաբերող շնորհներ

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Մնացորդը հունվարի 1-ի դրությամբ	2,704	3,777
Եկամտի ճանաչում (ծանոթագրություն 8)	(974)	(1,073)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,730	2,704

26 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Մատակարարներին վճարվելիք գումարներ	6,674	10,145
Աշխատակիցներին վճարվելիք գումարներ	29,690	25,176
Այլ ֆինանսական պարտավորություններ	29,681	24,230
Ընդամենը այլ ֆինանսական պարտավորություններ	66,045	59,551
Պարտավորություններ՝ անդամների հանդեպ կապիտալի համալրման հետ կապված	64,755	71,931
Այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	11,939	7,934
Ընդամենը այլ ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	76,694	79,865
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	142,739	139,416

27 Կանոնադրական կապիտալ

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության գրանցված և ամբողջությամբ վճարված կանոնադրական կապիտալը կազմում է 1,293,236 հազ. դրամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 1,203,042 հազ. դրամ): Կազմակերպությունը ունի 9,702 անդամ (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 9,154 անդամ):

2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կանոնադրական կապիտալի 561,252 հազ. դրամը կամ 43,40%-ը կազմում է «Գյուղ Կորպ աջակցության» հիմնադրամի փայմասնակցությունը (2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ «Գյուղ Կորպ աջակցության» հիմնադրամի փայմասնակցությունը կազմում է 561,252 հազ. դրամը կամ 46,65%): Սյուս անդամների յուրանքայնության փայմասնակցության չափը չի գերազանցում 1%-ը:

Կազմակերպության յուրաքանչյուր փայատեր ունի մեկ ձայնի իրավունք՝ անկախ ունեցած փայմասնակցության (փայերի քանակի) չափից:

2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության կողմից հետ գնված փայմասնակցություններ չեն եղել:

2022թ և 2021թ. փայատերերի ժողովի ընթացքում Կազմակերպությունը շահաբաժիններ չի հայտարարել:

28 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանում հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է, և նրան բնորոշ է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների հաճախակի փոփոխությունները, որոնք երբեմն անհասկանալի են, հակասական և ենթակա տարբեր մեկնաբանությունների: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրման հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմինների կողմից չի կարող կիրառվել հավելյալ հարկերի պարտադրումներ, տույժեր և տուգանքներ, ավելի քան ստուգման նախորդող հաշվետու 3 տարիների համար:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի զգալի են քան այլ երկներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ պատշաճ կերպով կատարել է իր հարկային պարտավորությունները, հիմնվելով Հայաստանում կիրառվող հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների իր մեկնաբանությունների վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և եթե ղեկավար մարմիններին հաջողվի հարկադրել իրենց մեկնաբանությունները, ապա այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցությունը կարող է եսկան լինել:

Ղեկավարությունը համոզված է, որ Կազմակերպությունն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

Կազմակերպությունը ներկայացվող դատական հայցերի առումով Կազմակերպության ղեկավարությունը համոզված է, որ դրանց հետևանքով առաջացող պարտավորությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործառնությունների արդյունքների վրա: Հետևաբար Կազմակերպության կողմից իրավական և հարկային պարտավորությունների գծով համապատասխան պահուստներ չեն ձևավորվել:

29 Վարձակալություններ

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Կազմակերպությունը վարձակալության պայմանագրեր է կնքել գլխամասային գրասենյակի և մասնաճյուղերի համար: Բացառությամբ կարճաժամկետ վարձակալությունների՝ յուրաքանչյուր վարձակալություն արտացոլվել է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ որպես օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվ և վարձակալության գծով պարտավորություն:

Կազմակերպությունը դասակարգում է իր օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվները սեփական հիմնական միջոցների դասակարգմանը համահունչ (տես ծանոթագրություն 20):

Գույքի վարձակալությունները երկարաժամկետ են և ունեն մինչև 5 տարի վարձակալության ժամկետ: Վարձակալության վճարները ֆիքսված են:

Ընդհանուր առմամբ յուրաքանչյուր վարձակալություն պարունակում է սահմանափակում, ըստ որի օգտագործման իրավունքի ձևով ակտիվը կարող է օգտագործել միայն Կազմակերպությունը, քանի դեռ առկա չէ ակտիվը այլ կողմի տրամադրելու պայմանագրային իրավունք:

Վարձակալությունները կամ չեղյալ չհայտարարվող են, կամ կարող են չեղյալ հայտարարվել՝ միայն առաջացնելով նշանակալի դադարեցման վճար: Որոշ վարձակալություններ պարունակում են հիմքում ընկած ակտիվը անմիջապես վարձակալության ժամկետի ավարտին ձեռք բերելու կամ վարձակալության ժամկետը երկարացնելու հնարավորություն:

Կազմակերպությանն արգելված է վաճառել կամ գրավադրել վարձակալված հիմքում ընկած ակտիվները: Կազմակերպությունը պետք է այդ գույքերը պահպանի բարեկարգ վիճակում (վերանորոգված) և վարձակալության ավարտին գույքը վերադարձնի իր սկզբնական վիճակով:

Վարձակալության գծով պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Հունվարի 1-ի դրությամբ	50,180	76,403
Վերաչափում	33,604	-
Տոկոսի կուտակում	10,807	5,351
Վճարումներ	(32,462)	(31,574)
Ընդամենը վարձակալության գծով պարտավորություններ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	62,129	50,180

Վարձակալության գծով պարտավորությունները ներկայացված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության տողում:

2022թ. ՖՀՄՍ 16-ի համաձայն ճանաչված վարձակալության գծով պարտավորությունների նկատմամբ կիրառված միջին կշռված տոկոսադրույքը կազմում է 12.9% (2021թ.՝ 9%):

Վարձակալության գծով պարտավորությունները ապահովագրված են համապատասխան հիմքում ընկած ակտիվներով: 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ վարձակալության գծով չզեղջված պարտավորությունների ժամկետային վերլուծությունը արտացոլված է ծանոթագրություն 34.3-ում:

Վարձակալության գծով վճարներ, որոնք չեն ճանաչվում որպես պարտավորություն

Կազմակերպությունն ընտրել է կարճաժամկետ վարձակալությունների (12 ամիս կամ ավելի պակաս ակնկալվող ժամկետով) և փոքրաժեռ ակտիվների վարձակալությունների հաշվառման համար չճանաչել վարձակալության գծով պարտավորություն: Նման վարձակալությունների համար կատարված վճարները ծախսագրվում են գծային հիմունքով (ծանոթագրություն 12):

30 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՄՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտում» կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Կազմակերպության կապակցված կողմերն են՝ նրա փայտերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Կազմակերպությունը չունի վերջնական վերահսկող անձ:

Կազմակերպությունն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Այդ գործարքները ներառում են վարկեր և այլն:

Գործարքների ծավալները, մնացորդները տարվա վերջի դրությամբ և տարվա եկամուտ և ծախսերը հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
	<u>Ղեկավար անձնակազմը և կապակցված կողմեր</u>	<u>Ղեկավար անձնակազմը և կապակցված կողմեր</u>
<i>Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն</i>		
<i>Հաճախորդներին տրված վարկեր</i>		
Վարկի մնացորդը		
1 հունվարի դրությամբ	254,150	233,348
Տարվա ընթացքում տրամադրված վարկեր	423,906	114,039
Տարվա ընթացքում մարված վարկեր	(136,113)	(93,237)
Վարկի մնացորդը դեկտեմբերի 31 դրությամբ	541,943	254,150
Ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ	(10,641)	(4,703)
Մնացորդը դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	531,302	249,447

*Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ
Ֆինանսական արդյունքի մասին
հաշվետվություն*

Տոկոսային եկամուտ վարկերի գծով	27,340	14,164
Պարտքային կորուստների գծով ծախս	(5,938)	(3,559)
Հասարակական կապերի գծով ծախսեր	-	(4,000)

Կապակցված անձանց տրամադրված վարկերը վճարման են ենթակա 1-10 տարվա ընթացքում և դրանց տոկոսադրույքը կազմում է 2.1-23% (2021թ.՝ 2.1-21%):

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2022	2021
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ	168,168	153,736
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	168,168	153,736

31 Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները ներկայացվում են համաձայն իրական արժեքի հիերարխիայի: Այս հիերարխիան բաժանում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ օգտագործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված)։

Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող)։

Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ)։

31.1 Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական գործիքներ

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն չափվել իրենց իրական արժեքով և ըստ մակարդակի վերլուծում է դրանք իրական արժեքի հիերարխիայում, թե իրական արժեքի չափումը որ դասում է դասակարգված։

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.				
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը իրական արժեք	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	427,371	-	427,371	427,371
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	12,114,673	-	12,114,673	12,080,481
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	-	497,323	-	497,323	497,323
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	565,494	-	565,494	537,353
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	408,097	-	408,097	410,902
Այլ ակտիվներ	-	86,906	-	86,906	86,906
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>					
Վարկեր և փոխառություններ	-	11,815,414	-	11,815,414	11,815,414
Ստորադաս փոխառություններ	-	888,651	-	888,651	888,651
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	-	62,129	-	62,129	62,129
Այլ պարտավորություններ	-	66,045	-	66,045	66,045

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը իրական արժեք	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>					
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	395,378	-	395,378	395,378
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	241,607	-	241,607	241,607
Հաճախորդներին տրված վարկեր	-	11,975,399	-	11,975,399	12,082,628
Այլ ակտիվներ	-	83,204	-	83,204	83,204
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>					
Վարկեր և փոխառություններ	-	10,503,832	-	10,503,832	10,503,832
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	-	50,180	-	50,180	50,180
Ստորադաս փոխառություններ	-	888,557	-	888,557	888,557
Այլ պարտավորություններ	-	59,551	-	59,551	59,551

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Մեկ ամիս մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների համար, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը, քանի որ այս ֆինանսական գործիքների մարման ժամկետները բավականին կարճ են: Մեկ ամսից ավելի մարման ժամկետ ունեցող ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը սահմանվում է ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից ելնելով և զեղչվում է տարվա վերջի դրությամբ գործող համապատասխան տոկոսադրույքներով, որոնք հիմնականում համընկնում են գործող տոկոսադրույքներին:

Հաճախորդներին տրված վարկեր

Այն միջոցների գնահատված իրական արժեքները, որոնք ունեն ֆիքսված տոկոսադրույք, սահմանվում են ելնելով ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի հաշվարկից, որոնք զեղչվում են նման պարտքային ռիսկ և մարման ժամկետ ունեցող գործիքների ընթացիկ տոկոսադրույքներով:

Արժեզրկված վարկերի իրական արժեքը հաշվարկվում է գրավի առարկայի վաճառքից ակնկալվող դրամական հոսքերի հիման վրա: Գրավի առարկայի արժեքը հիմնված է անկախ, մասնագիտական որակավորում ունեցող գույքի գնահատողի իրականացրած գնահատումների վրա:

Վարկեր և փոխառություններ

Այս պարտավորությունների իրական արժեքը գնահատվում է օգտագործելով զեղչված դրամական հոսքերի մեթոդը, կիրառելով նմանատիպ մարման ժամկետ ունեցող գործիքների համար առաջարկվող դրույքաչափերը:

31.2 Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2022թ.

	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>				
Ածանցյալ ֆինանսական Պարտավորություններ	-	7,305	-	7,305
Ընդամենը	-	7,305	-	7,305
Զուտ իրական արժեք	-	(7,305)	-	(7,305)

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
<i>Ֆինանսական պարտավորություններ</i>				
Ածանցյալ ֆինանսական Պարտավորություններ	-	8,343	-	8,343
Ընդամենը	-	8,343	-	8,343
Զուտ իրական արժեք	-	(8,343)	-	(8,343)

Իրական արժեքի չափման մեթոդները և գնահատման մեխանիզմը չեն փոփոխվել նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի համեմատությամբ:

32 Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

Իր գործունեության ընթացքում Կազմակերպությունը ֆինանսական գործիքների հետ իրականացնում է տարբեր գործառնություններ, որոնք կարող են ներկայացվել զուտ արժեքով, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվներն ու ֆինանսական պարտավորությունները, որոնք հաշվանցված են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ, կամ ենթակա են կատարման համաձայն հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրի կամ համանման պայմանագրերի, որը ներառում է նմանատիպ ֆինանսական գործիքները, անկախ այն բանից, դրանք հաշվանցվել են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ թե ոչ:

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2022թ.

Հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2022թ.					
	Ճանաչված ֆինանսական պարտավորությունների/ Պարտավորությունների համախառն գումար	Ճանաչված ֆինանսական պարտավորությունների համախառն գումար	Ֆինանսական պարտավորությունների գուտ գումար՝ ներկայացված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում	Կապակցված գումարներ, որոնց գծով ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում հաշվանցում չի իրականացվել	Մտացված դրամական ապահովում	Զուտ
Ֆինանսական պարտավորություններ						
Վարկեր բանկերից հետզնման համաձայնագրերով (ծանոթ. 16, 23)	408,153	-	408,153	(410,902)	-	(2,749)
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	408,153	-	408,153	(410,902)	-	(2,749)

33 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների:

Կազմակերպության չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 33.3-ում:

Հազար ՀՀ դրամ

	31 դեկտեմբերի 2021թ.						
	Ցայահանջ և մինչև 1 ամիս	1-ից մինչև 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթահանրագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթահանրագումար	Ընդամենը
Ակտիվներ							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	427,371	-	427,371	-	-	-	427,371
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	17,917	17,917	519,436	-	519,436	537,353
Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված ներդրումային արժեթղթեր	-	410,902	410,902	-	-	-	410,902
Հաճախորդներին տրված վարկեր	488,117	6,513,664	7,001,781	4,966,894	111,806	5,078,700	12,080,481
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	9,841	108,401	118,242	375,775	3,306	379,081	497,323
Այլ ակտիվներ	86,906	-	86,906	-	-	-	86,906
	1,012,235	7,050,884	8,063,119	5,862,105	115,112	5,977,217	14,040,336

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

	Ցայահանջ		Մինչև 12		12 ամսից		Ընդամենը
	և մինչև 1 ամիս	1-ից մինչև 12 ամիս	ենթահան-րագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	ենթահան-րագումար	
<i>Պարտավորություններ</i>							
Վարկեր և փոխառություններ	416,410	2,616,496	3,032,906	7,802,727	979,781	8,782,508	11,815,414
Ստորադաս փոխառություն	-	-	-	888,651	-	888,651	888,651
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,495	26,158	28,653	33,476	-	33,476	62,129
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	7,305	7,305	-	-	-	7,305
Այլ պարտավորություններ	66,045	-	66,045	-	-	-	66,045
	<u>484,950</u>	<u>2,649,959</u>	<u>3,134,909</u>	<u>8,724,854</u>	<u>979,781</u>	<u>9,704,635</u>	<u>12,839,544</u>
Զուտ դիրք	<u>527,285</u>	<u>4,400,925</u>	<u>4,928,210</u>	<u>(2,862,749)</u>	<u>(864,669)</u>	<u>(3,727,418)</u>	<u>1,200,792</u>
Կուտակված ձեռքվածք	<u>527,285</u>	<u>4,928,210</u>		<u>2,065,461</u>	<u>1,200,792</u>		

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2021թ.

	Ցայահանջ		Մինչև 12		12 ամսից		Ընդամենը
	և մինչև 1 ամիս	1-ից մինչև 12 ամիս	ենթահան-րագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	ենթահան-րագումար	
<i>Ակտիվներ</i>							
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	395,378	-	395,378	-	-	-	395,378
Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ	-	241,607	241,607	-	-	-	241,607
Հաճախորդներին տրված վարկեր	403,311	6,438,464	6,841,775	5,188,990	51,863	5,240,853	12,082,628
Այլ ակտիվներ	83,204	-	83,204	-	-	-	83,204
	<u>881,893</u>	<u>6,680,071</u>	<u>7,561,964</u>	<u>5,188,990</u>	<u>51,863</u>	<u>5,240,853</u>	<u>12,802,817</u>

	Ցպահանջ		Մինչև 12		12 ամսից		Ընդամենը
	և մինչև 1 ամիս	1-ից մինչև 12 ամիս	ենթահան-րագումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	ենթահան-րագումար	
<i>Պարտավորություններ</i>							
Վարկեր և փոխառություններ	36,335	1,610,645	1,646,980	7,886,852	970,000	8,856,852	10,503,832
Ստորադաս փոխառություն	50,117	-	50,117	838,440	-	838,440	888,557
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,456	23,546	26,002	24,178	-	24,178	50,180
Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	-	8,343	8,343	-	-	-	8,343
Այլ պարտավորություններ	59,551	-	59,551	-	-	-	59,551
	148,459	1,642,534	1,790,993	8,749,470	970,000	9,719,470	11,510,463
Զուտ դիրք	733,434	5,037,537	5,770,971	(3,560,480)	(918,137)	(4,478,617)	1,292,354
Կուտակված ձեռքվածք	733,434	5,770,971		2,210,491	1,292,354		

34 Ռիսկի կառավարում

Կազմակերպության գործունեությանը բնորոշ է ֆինանսական ռիսկերի բազմազանություն և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում: Ռիսկի կրումը ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասն է, և գործառնական ռիսկերը գործունեության անխուսափելի հետևանքն են: Այդուհանդերձ, Կազմակերպության նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Կազմակերպության ֆինանսական վիճակի վրա անցանկալի ազդեցությունները:

Կազմակերպության ռիսկի կառավարման քաղաքականության նպատակն է ախտորոշել և վերլուծել ռիսկերը և արդյունավետ կառավարել դրանք: Կազմակերպությունը պարբերաբար վերանայում է ռիսկի կառավարման քաղաքականությունը և համակարգերը՝ շուկայում փոփոխություններն արտացոլելու և լավագույն փորձին հետևելու համար:

Ռիսկերի կառավարումն իրականացվում է Կազմակերպության Ղեկավարության կողմից՝ ըստ Կազմակերպության խորհուրդի հաստատած վարկային քաղաքականության և ներքին կանոնակարգերի: Ղեկավարությունը ախտորոշում, գնահատում և միջոցներ է ձեռնարկում զսպելու ֆինանսական ռիսկերը:

Ռիսկերի կառավարման կառուցվածք

Ռիսկերի վերահսկմանն ուղղված պատասխանատվությունը կրում է Կազմակերպության խորհուրդը, սակայն, գոյություն ունեն ռիսկերի կառավարման և վերահսկման համար պատասխանատու առանձին անկախ մարմիններ:

Կազմակերպության Խորհուրդ

Խորհուրդը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ռազմավարության և սկզբունքների մշակման և հաստատման համար: Այն պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման ընդհանուր վերահսկողության համար:

Գործադիր տնօրեն

Գործադիր տնօրենը պատասխանատու է ռիսկերի կառավարման գործընթացի իրականացման և վերահսկման համար: Պատասխանատու է Կազմակերպության ակտիվների և պարտավորությունների կառավարման համար: Պատասխանատվություն է կրում նաև Կազմակերպության իրացվելիության ռիսկի և ֆինանսավորման ռիսկի կառավարման համար:

Վարկային կոմիտե

Վարկային կոմիտեն ընդհանուր պատասխանատվություն է կրում վարկերի տրամադրման գործընթացում ռիսկերի կառավարման համար:

Ներքին աուդիտ

Կազմակերպության կողմից իրականացվող ռիսկի կառավարման գործընթացը Ընդհանուր ժողովի կողմից հաստատված աշխատանքային պլանին համապատասխան աուդիտի է ենթարկվում ներքին աուդիտի բաժնի կողմից, ով ստուգում է ինչպես ընթացակարգերի ամբողջականությունը, այնպես էլ Կազմակերպության գործունեության համապատասխանությունը ընթացակարգերին: Ներքին աուդիտի անցկացված ստուգումների արդյունքները քննարկում է ղեկավարության հետ և իր եզրակացություններն ու առաջարկները ներկայացնում է խորհրդին:

Ռիսկերի մոնիթորինգը և կառավարումը իրականացվում է հաշվի առնելով Կազմակերպության գործարար ռազմավարությունը և շուկայական պայմանները, որոնցում գործում է Կազմակերպությունը, ինչպես նաև Կազմակերպության համար ընդունելի ռիսկի մակարդակը, որը Կազմակերպությունը պատրաստ է ընդունել, ընդ որում հատուկ ուշադրություն է դարձվում առանձին բնագավառների վրա:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներ

Ռիսկի կենտրոնացումները առաջանում են, երբ մի շարք գործընկերներ իրականացնում են նմանատիպ գործունեություն, կամ գործունեությունը կատարվում է միևնույն շրջանում, կամ նրանք ունեն համանման տնտեսական հատկանիշներ, և տնտեսական, քաղաքական կամ այլ պայմաններում փոփոխության արդյունքում ցուցաբերում են նմանատիպ ազդեցություն այդ գործընկերների պայմանագրային պարտավորությունների կատարման ունակության վրա: Ռիսկի կենտրոնացումները արտացոլում են Կազմակերպության գործունեության արդյունքների հարաբերական զգայունությունը պայմանների փոփոխություններին, որոնք ազդեցություն են ունենում կոնկրետ բնագավառի կամ աշխարհագրական շրջանի վրա:

Ռիսկի չափազանց կենտրոնացումներից խուսափելու համար, Կազմակերպության քաղաքականությունը և գործընթացները ներառում են հատուկ սկզբունքներ, ուղղված բազմաբնույթ պորտֆելի պահպանմանը:

Կարևորագույն ռիսկերն են պարտքային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը և այլ գործառնական ռիսկը: Շուկայական ռիսկը ներառում է տոկոսադրույքների, արտարժույթի և այլ գնային ռիսկերը:

34.1 Պարտքային ռիսկ

Կազմակերպության գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի՝ կապված վարկառուի կողմից պարտավորության չկատարելու հետ, որը Կազմակերպությանը կորուստներ կարող է պատճառել: Պարտքային ռիսկը Կազմակերպության կարևորագույն ռիսկն է, այդ պատճառով էլ

այն առանձնակի ուշադրությամբ է վերահսկվում: Պարտքային ռիսկը կապված է հիմնականում վարկային գործառնությունների հետ, որոնք հանգեցնում են վարկերի և փոխատվությունների տրամադրմանը: Պարտքային ռիսկի կառավարումը և վերահսկողությունը իրականացվում է Կազմակերպության վարկային և վարկային ռիսկերի գնահատման բաժինների կողմից և հաշվետվությունները պարբերաբար ներկայացվում են Կազմակերպության ղեկավարությանը:

Կազմակերպության ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը լավագույնս ներկայացնում է նրանց պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ առանց հաշվի առնելու պահվող գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցները:

34.1.1 Վարկային ռիսկի վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է պարտքային ռիսկի ֆինանսական գործիքների ենթարկվածության վերլուծությունը, որոնց գծով ակնկալվող պարտքային կորուստների պահուստ է ճանաչվում: Ստորև բերված ֆինանսական ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքը ներկայացնում է Կազմակերպության՝ այդ ակտիվների գծով պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ հաշվի չառնելով որևէ ապահովվածություն կամ այլ բարելավումներ:

Ներքին վականիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը բացահայտված է ծանոթագրություն 34.1.2-ում:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ</i>				
Ստանդարտ	427,371	-	-	427,371
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	427,371	-	-	427,371
<i>Անորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր</i>				
Ստանդարտ	537,353	-	-	537,353
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	537,353	-	-	537,353
<i>Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված Անորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր</i>				
Ստանդարտ	410,902	-	-	410,902
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	410,902	-	-	410,902
<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Բարձր	10,340,032	-	-	10,340,032
Ստանդարտ	319	111,129	-	111,448
Ցածր	-	6,053	-	6,053
Չաշխատող	-	-	188,498	188,498
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	10,340,351	117,182	188,498	10,646,031
Արժեզրկումից պահուստ	(184,408)	(5,272)	(64,755)	(254,435)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	10,155,943	111,910	123,743	10,391,596

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Այլ վարկեր</i>				
Բարձր	1,678,826	-	-	1,678,826
Ցածր	-	6,809	-	6,809
Չաշխատող	-	-	66,152	66,152
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	1,678,826	6,809	66,152	1,751,787
Արժեզրկումից պահուստ	(32,749)	(238)	(29,915)	(62,902)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	1,646,077	6,571	36,237	1,688,885
<i>Ֆինանսական վարձակալություն</i>				
Բարձր	505,827	-	-	505,827
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	505,827	-	-	505,827
Արժեզրկումից պահուստ	(8,504)	-	-	(8,504)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	497,323	-	-	497,323
<i>Այլ ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Բարձր	86,906	-	-	86,906
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	86,906	-	-	86,906

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ</i>				
Ստանդարտ	395,378	-	-	395,378
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	395,378	-	-	395,378
<i>Պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ</i>				
Ստանդարտ	241,607	-	-	241,607
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	241,607	-	-	241,607

<i>Գյուղատնտեսական վարկեր</i>				
Բարձր	10,652,977	-	-	10,652,977
Ստանդարտ	3,606	-	63,170	66,776
Ցածր	-	-	18,622	18,622
Չաշխատող	-	146,171	-	146,171
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	10,656,583	146,171	81,792	10,884,546
Արժեզրկումից պահուստ	(203,231)	(15,480)	(48,466)	(267,177)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	10,453,352	130,691	33,326	10,617,369

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2021թ.			
	Փուլ 1	Փուլ 2	Փուլ 3	Ընդամենը
Ներքին վարկանիշեր				
<i>Այլ վարկեր</i>				
Բարձր	1,431,608	-	-	1,431,608
Ստանդարտ	-	-	51,156	51,156
Ցածր	-	-	-	-
Զաշխատող	-	18,736	-	18,736
Համախառն հաշվեկշռային արժեք	1,431,608	18,736	51,156	1,501,500
Արժեզրկումից պահուստ	(27,935)	(1,054)	(7,252)	(36,241)
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	1,403,673	17,682	43,904	1,465,259
<i>Այլ ֆինանսական ակտիվներ</i>				
Բարձր	83,204	-	-	83,204
Զուտ հաշվեկշռային արժեք	83,204	-	-	83,204

34.1.2 Արժեզրկման գնահատում

Ստորև բերված հղումները ցույց են տալիս, թե տվյալ հաշվետվության որ ծանոթագրություններում են բացահայտվում Կազմակերպության արժեզրկման գնահատման և չափման մոտեցումները: Այն պետք է ընթերցվի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության հետ միասին (տես 4.4.5 ծանոթագրությունը):

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Կազմակերպությունը գնահատում է, թե արդյոք էական է աճել ֆինանսական գործիքի պարտքային ռիսկը սկզբնական ճանաչումից հետո: Գնահատում կատարելիս, Կազմակերպությունը օգտագործում է ֆինանսական գործիքի մարման ակնկալվող ժամկետի ընթացքում դեֆոլտի ռիսկի փոփոխությունները, այլ ոչ թե ակնկալվող պարտքային կորուստների գումարի փոփոխությունները:

Պարտքային ռիսկի էական աճը որոշելու համար, Կազմակերպությունը հաշվի է առնում ապագային միտված ինչպես քանակական, այնպես էլ ապագային միտված որակական չափանիշներ:

Այնուամենայնիվ, եթե ապագային միտված տեղեկատվությունը (ինչպես անհատական, այնպես էլ խմբային կերպով) հասանելի չէ առանց չարդարացված ծախսերի կամ ջանքերի, Կազմակերպությունը օգտագործում է ժամկետանց օրերի վերաբերյալ տեղեկատվությունը որոշելու համար, թե արդյոք առկա է պարտքային ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչման պահից հետո:

Հաճախորդներին տրված վարկերի չափանիշներ

Ստորև ներկայացված են հաճախորդներին տրված վարկերի և փոխատվությունների պարտքային ռիսկի էական աճի որոշման չափանիշները: Պարտքային ռիսկի էական աճը սահմանելիս ներկայացված բոլոր չափանիշներն ունեն նույն կշիռը:

- 30 օր ժամկետանց – Վարկերի ու փոխատվությունների 30 օրից ավել ժամկետանց լինելը պարտքային ռիսկի էական աճի ցուցիչ է:
- Ժամկետանց – 30 օրից տարբերվող ժամկետանց: Պարտքային ռիսկի էական աճ է դիտարկվում այն դեպքում, եթե, չնայած հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ժամկետանց օրերը 30-ից քիչ են, վերջին 6 ամսվա ընթացքում 60-ից ավել ժամկետանց օրերի առնվազն մեկ դեպք է գրանցվել:

- Համեմատական փոփոխություն 12-ամսյա պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության մեջ: 12-ամսյա պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության մեջ էական փոփոխությունը դիտարկվում է որպես պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար: Դա վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Այս չափանիշը օգտագործվում է այն դեպքում, երբ Բանկը ունի վարկանիշային ներքին համակարգ:
- Պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության համեմատական փոփոխություն գործիքի ամբողջ ժամկետի համար - պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականության էական աճը գործիքի ամբողջ ժամկետի համար վկայում է պարտքային ռիսկի էական աճի մասին: Այս չափանիշը օգտագործվում է այն դեպքում, երբ Բանկը ունի վարկանիշային ներքին համակարգ:
- Պարտազանցում («փուլ 3») վերջին 12 ամիսների ընթացքում - գոյություն ունի պարտքային ռիսկի էական աճ, անկախ այն հանգամանքից, որ հաշվետու օրվա դրությամբ մնացորդները չեն դասակարգվում որպես պարտազանցման դեպք, եթե մնացորդը վերջին 12 ամիսների ընթացքում ամենաքիչը մեկ անգամ գտնվել է 3-րդ փուլում:
- Փորձաշրջանում գտվող վարկեր. գոյություն ունի պարտքային ռիսկի էական աճ վերանայման պահին աշխատող կամ վերանայման պահին չաշխատող, այն վարկերի համար, որոնք գտնվում են փորձաշրջանում (առողջացման ժամանակաշրջանից հետո ընկած ժամանակաշրջան): Միաժամանակ այդ վարկերը չպետք է ունենան 30 օրից ավել ժամկետանց օր կամ քիչ հավանական վճարման որևէ չափանիշ:

Էական վատթարացման կարգավիճակից դուրս գալու չափանիշներ

Եթե առկա չէ Կազմակերպության կողմից պարտքային ռիսկի էական աճի որոշման չափանիշներից որևիցե մեկը, ապա տեղի է ունենում փուլ 2-ից անցում փուլ 1-ին, բացառությամբ վերանայված պարտքերի, որոնց համար կիրառվում է փորձաշրջան:

Պարտքային ռիսկի մակարդակներ

Կազմակերպությունը առանձնացնում է պարտքային ռիսկի մակարդակները տարբեր տվյալների հիման վրա, որոնք կանխատեսում են պարտազանցում տեղի ունենալու ռիսկը և հիմնվում են վարկային փորձված դատողության վրա: Պարտքային ռիսկի մակարդակները սահմանվում են որակական և քանակական (հիմնականում ժամկետանց օրերով պայմանավորված՝ ոչ ժամկետանց ֆինանսական ակտիվները սահմանվում են որպես բարձր վարկանիշ ունեցող, մինչև 30 օր ժամկետանց ֆինանսական ակտիվները՝ ստանդարտ վարկանիշ ունեցող, ավելի քան 30 օր և մինչև 90 օր ժամկետանց ֆինանսական ակտիվները՝ ոչ ստանդարտ կամ ցածր և ավելի քան 90 օր ժամկետանց ֆինանսական ակտիվները՝ չաշխատող վարկանիշ ունեցող) գործոններով, որոնք մատնանշում են պատազանցում տեղի ունենալու ռիսկը: Այս գործոնները տարբերվում են կախված ռիսկի բնույթից և փոխառուի տեսակից:

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է հաճախորդներին տրված վարկերի համար միջին 12-ամսյա PD-ները ըստ յուրաքանչյուր վարկանիշի.

Հազար ՀՀ դրամ	Վարկանիշ	2022	2021
		12-ամսյա PD –ի միջակայք	12-ամսյա PD –ի միջակայք
Գյուղատնտեսական վարկեր	Բարձր	1.88%-2.42%	1.98%-2.78%
	Ստանդարտ	1.88%-8.56%	3.98%-11.89%
	Ոչ ստանդարտ	60.95%-69.77	66.81%
	Չաշխատող	100%	100%
Այլ վարկեր	Բարձր	1.88%-2.42%	1.98%-2.78%
	Ստանդարտ	5.65%	3.98%-9.00%
	Ոչ ստանդարտ	-	73.36%
	Չաշխատող	100%	100%

Խմբային կամ անհատական գնահատում

Կազմակերպությունը ակնկալվող պարտքային կորուստները հաշվարկում է անհատական կամ խմբային հիմունքներով: Ակտիվների դասերը, որտեղ ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկները կատարվում են անհատական հիմունքներով, ներառում են.

- փուլ 3-ում գտնվող անհատապես նշանակալից վարկեր՝ ֆինանսական ակտիվների դասից անկախ,
- խոշոր և առանձնահատուկ վարկեր
- զանձապետական, առևտրային և միջբանկային հարաբերություններ, ինչպիսիք են բանկերում պահվող միջոցները, հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթերը և ամորտիզացված արժեթուղի/իրական արժեթով՝ այլ համապատասխան ֆինանսական արդյունքների միջոցով չափվող պարտքային գործիքները,
- Մնացորդներ, որոնք դասակարգվել են որպես ձեռքբերված կամ ստեղծված արժեգրված, եթե սկզբնական վարկը ապաճանաչվել է, իսկ նոր վարկը ճանաչվել է պարտքի վերակազմավորման արդյունքում:

Կազմակերպությունը խմբավորում է ակտիվները, որոնց ակնկալվող պարտքային կորուստները չեն հաշվարկվում անհատական հիմունքներով, ըստ համանման պարտքային ռիսկով առանձին դասերի՝ հիմնվելով վարկերի բնութագրերի վրա, ինչպես օրինակ՝

- վարկի մեծությունը
- հաճախորդի տեսակը (օրինակ՝ ֆիզիկական անձ կամ իրավաբանական անձ կամ ըստ տնտեսության ճյուղի),
- գրավի տեսակը (օրինակ՝ գույք, ստացվելիք գումարներ և այլն),
- արժույթ
- այլ բնորոշ հատկանիշներ:

Պարտագանցման սահմանում և «առողջացում»

Կազմակերպությունը համարում է ֆինանսական գործիքը պարտագանցման ենթարկված, և, հետևաբար, Փուլ 3-ում դասակարգված (արժեգրված)՝ ակնկալվող պարտքային կորուստների

հաշվարկների համար, բոլոր այն դեպքերում, երբ փոխառուի պայմանագրային վճարումները 90 օր ժամկետանց են:

Կազմակերպությունը բանկային հաշիվները համարում է պարտագանցման ենթարկված և անհապաղ գործողություններ է կատարում, երբ պահանջվող վճարումները չեն կատարվում պայմանագրերով նախատեսված ժամկետներում:

Որպես որակական գնահատման մի մաս՝ առ այն՝ արդյոք հաճախորդը վճարունակ է, Կազմակերպությունը նաև դիտարկում է տարբեր դեպքեր, որոնք կարող են մասնացույց անել «քիչ հավանական վճարման» կարգավիճակը: Նման դեպքերում Կազմակերպությունը մանրամասն դիտարկում է, թե արդյոք այդ իրադարձությունը կարող է հանգեցնել հաճախորդի՝ պարտագանցման ենթարկված լինելուն, և, հետևաբար, գնահատվում է՝ արդյոք պետք է վարկը դասակարգել Փուլ 3-ում՝ ակնկալվող պարտքային կորուստների հաշվարկների համար, թե արդյոք Փուլ 2-ում դասակարգումը բավարարում է: Նման իրադարձությունները ներառում են.

- դատավարություն, պարտքի հավաքագրման համար իրավական գործողությունների կատարում կամ հարկադիր կատարում,
- պարտապանի լիցենզիայի կասեցում,
- վարկառուն համարվում է համավարկառու, երբ հիմնական վարկառուն պարտագանցման ենթարկված է,
- նույն մնացորդի բազմակի վերաձևակերպում,
- կան հիմնավոր մտավախություններ վարկառուի ապագա ունակության վերաբերյալ՝ կայուն և բավարար դրամական հոսքերի ստեղծման հետ կապված,
- վարկառուի վարկերի օգտագործման մակարդակը՝ վարկային լծակը, զգալիորեն ավելացել է կամ առկա են վարկային լծակի նման փոփոխության համար արդարացված սպասումներ. հաշվետու ժամանակահատվածում կապիտալը 50%-ով կրճատվել է վնասների պատճառով,
- պարտքերի ծածկման գործակիցը ցույց է տալիս, որ պարտքը կայուն չէ,
- հիմնական հաճախորդի կամ վարձակալի կորուստ,
- փոխկապակցված և կարևոր հաճախորդ դիմել է սնանկ ճանաչվելու համար,
- վերաձևակերպում՝ վարկի զգալի մասի զիջմամբ,
- վարկային կազմակերպությունը սնանկության գործառույթ է սկսում փոխառուի նկատմամբ:

Ըստ Կազմակերպության քաղաքականության՝ ֆինանսական գործիքը համարվում է «առողջացած», և հետևաբար վերադասակարգվում է.

- «փուլ 3»-ի այն վարկերը, որոնք պահուստի հաշվարկի օրվա դրությամբ, ինչպես նաև դրան նախորդող երեք ամսվա ընթացքում ունեն առավելագույնը 1-30 ժամկետանց օր, վերադասակարգվում են «փուլ 2»:
- «փուլ 3»-ի այն վարկերը, որոնք պահուստի հաշվարկի օրվա դրությամբ, ինչպես նաև դրան նախորդող երեք ամսվա ընթացքում ունեն զրո ժամկետանց օր, վերադասակարգվում են «փուլ 1»:

Վերանայված և փոփոխված վարկեր

Կազմակերպությունը վերանայված կամ վերաֆինանսավորված վարկերը, որը պայմանավորված է վարկառուի վատ ֆինանսական վիճակով, դիտարկում է դեֆոլտի ենթարկված:

Կազմակերպությունը համարում է վարկը վերանայված այն ժամանակ, երբ կատարում է զիջումներ կամ փոփոխություններ՝ ելնելով վարկառուի ներկա կամ կանխատեսվող ֆինանսական դժվարություններից, և դրանք չէր կատարի, եթե վարկառուն ֆինանսապես առողջ լիներ: Ֆինանսական դժվարությունների ցուցիչներ են ֆինանսական ցուցանիշների ձախողումները կամ պարտքային ռիսկերի բաժնի կողմից բարձրացված էական մտահոգությունները: Վերանայման միջոցառումները կարող են ընդգրկել վճարման

պայմանավորվածությունների երկարաձգում և վարկավորման նոր պայմանների համաձայնեցում:

Ապաճանաչման վերաբերյալ որոշումները և Փուլ 2-ի ու Փուլ 3-ի միջև դասակարգումը կատարվում է դեպք առ դեպք:

Պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականություն (PD)

PD- ն ներկայացնում է վարկառուի կողմից իր ֆինանսական պարտավորությունները կա՛մ առաջիկա 12 ամիսների (12mECL), կա՛մ պարտավորության գործողության ամբողջ ժամկետի (LTECL) ընթացքում չկատարելու հավանականությունը:

Գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքի PD հաշվարկվում է կիրառելով ժամկետայնության կառուցվածքը 12-ամսյա PD-ի վրա: Ժամկետայնության կառուցվածքը ցույց է տալիս, թե ինչպես է փոխվում պորտֆելի պարտազանցման տեղի ունենալու հավանականությունը՝ սկզբնական ճանաչման պահից սկսած՝ վարկի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում: Ժամկետայնության կառուցվածքը հիմնված է պատմականորեն դիտարկված տվյալների վրա և ենթադրվում է, որ նույնն է պորտֆելի և վարկային դասի խմբի բոլոր ակտիվների համար: Սա հաստատվում է պատմական վերլուծությունների հիման վրա:

Կորուստը պարտազանցման դեպքում (LGD)

LGD- ն որոշվում է այն գործոնների հիման վրա, որոնք ազդում են դեֆոլտից հետո իրականացվող վերականգնումների վրա: Դրանք տարբերվում են ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի.

- ապահովված ֆինանսական գործիքների համար սա առաջին հերթին հիմնված է գրավի տեսակի և դրա կանխատեսվող արժեքների, պարտադիր վաճառքների դեպքում շուկայական/հաշվեկշռային արժեքների պատմական գեղչերի, բռնագանձման ժամանակահատվածի և դիտարկվող փոխհատուցման ծախսերի վրա:
- Չապահովված ֆինանսական գործիքների դեպքում LGD- ն սովորաբար սահմանվում է ըստ գործիքի տեսակի՝ տարբեր փոխառուների վերականգնման սահմանափակ տարբերակման պատճառով: LGD-ի վրա ազդում է հավաքագրման ռազմավարությունը՝ ներառյալ պայմանագրային պարտքերի վաճառքը և գինը:

Պարտքի գումարը պարտազանցման պահ (EAD)

12-ամսյա և գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում EAD- ները որոշվում են ակնկալվող վճարումների հիման վրա, որը տարբերվում է ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի.

- Պայմանագրային ժամկետ ունեցող ֆինանսական գործիքների դեպքում դա հիմնված է փոխառուի կողմից 12 ամսվա կամ ամբողջ ժամկետի ընթացքում իրականացվելիք պայմանագրային մարումների վրա: Սա նաև ճշգրտվում է փոխառուի կողմից կատարվելիք ակնկալվող գերավճարներով: Հաշվարկի մեջ ներառվում են նաև վաղաժամկետ մարման/վերաֆինանսավորման հետ կապված ենթադրությունները:
- Վերականգնվող ֆինանսական գործիքի համար պարտազանցման տեղի ունենալու ռիսկին ենթարկվածությունը կանխորոշվում է՝ ընթացիկ մնացորդային հաշվեկշռին գումարելով «վարկի շրջանառելիության գործակիցը», ինչը հաշվի է առնում պարտազանցման տեղի ունենալու պահին մնացած սահմանաչափի ակնկալվող օգտագործումը: Այս ենթադրությունները տարբերվում են ըստ ֆինանսական գործիքի տեսակի և ընթացիկ սահմանաչափերի օգտագործման՝ հիմնվելով Կազմակերպության պարտազանցումների վերջին տվյալների վերլուծության վրա:

Ապագայամետ տեղեկատվություն

Ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատման մոտեցումը ներկայացվում է 4.4.5 ծանոթագրության գնահատումներում ու ենթադրություններում: Ամբողջականության և

ճշգրտության ապահովման նպատակով Կազմակերպությունը օգտագործում է տեղեկատվություն երրորդ կողմի աղբյուրներից (ՀԲ, ԿԲ, ՀՀ Կառավարություն և այլն): Մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցության գնահատման նպատակով Կազմակերպությունը որոշում է ընտրված մակրոտնտեսական գործոնների և կանխատեսված տարբեր սցենարների (բազային, լավատեսական և վատատեսական) կշիռները: Մակրոտնտեսական գործոնների ազդեցությունը ակնկալվող պարտքային կորուստների վրա հաշվարկելու համար Կազմակերպությունն օգտագործում է կանխատեսվող տեղեկատվության լայն շրջանակ որպես ելակետային տվյալներ իր մոդելների համար, այդ թվում՝

- Սպառողական գների ինդեքս,
- Զուտ ընթացիկ արտասահմանյան տրանֆերտներ,
- Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշ,
- ԱՄՆ դոլարի փոխարժեք
- Անշարժ գույքի գները (միջին գինը Երևանում)

34.1.3 Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Աշխարհագրական սեզմենտներ

Պարտքային ռիսկի ենթարկվող ակտիվներն ամբողջությամբ տեղաբաշխված են ՀՀ տարածքում:

34.1.4 Գրավ և վարկային ապահովման այլ միջոցներ

Պահանջվող գրավի գումարը և տեսակը կախված են փոխառուի պարտքային ռիսկի գնահատումից: Գոյություն ունեն գրավադրման յուրաքանչյուր տեսակի ընդունելիության և գնահատման վերաբերյալ ուղեցույցեր:

Ստացված գրավի հիմնական տեսակները հետևյալն են.

- Գրավադրվող անշարժ գույքը,
- Կազմակերպությունների գործառնական ակտիվները,
- Շարժական գույքը՝ բեռնատար և մարդատար ավտոմեքենաներ, գյուղատնտեսական տեխնիկա, սարքավորումներ:
- Ֆինանսական վարձակալության գծով դերիտորական պարտքերի դեպքում՝ երաշխիքներ:

Վարկային կորուստը նվազագույնի հասցնելու համար Կազմակերպությունը վարկառուից լրացուցիչ երաշխիքներ և երաշխավորություններ է պահանջում:

Համախառն վարկային պորտֆելի վերլուծությունն ըստ ապահովվածության.

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.	31 դեկտեմբերի 2021թ.
Անշարժ գույք	5,414,150	5,902,715
Երաշխավորություններ	5,583,721	5,144,543
Շարժական գույք և այլ հիմնական միջոցներ	401,496	331,058
Գրավով չապահովված վարկեր	998,451	1,007,730
Ընդամենը վարկեր և փոխատվություններ (համախառն)	12,397,818	12,386,046

Վերը նշված աղյուսակում ներկայացված արժեքները վարկերի հաշվեկշռային արժեքներն են, և պարտադիր չէ ներկայացնեն գրավների իրական արժեքը: Գրավների շուկայական արժեքների

գնահատումները հիմնված են գրավի գնահատման վրա ըստ տրամադրված վարկերի ամսաթվի: Հիմնականում դրանք չեն թարմացվում մինչև վարկերը չգնահատվեն, որպես անհատապես արժեզրկված:

2022 և 2021թթ.-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ապահովվածություն չունեցող վարկերը տրամադրված են երրորդ անձանց երաշխավորությամբ:

34.2 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական միջոցների հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները:

Արտարժույթների կենտրոնացումներից բացի, Կազմակերպությունը չունի շուկայական ռիսկի զգալի այլ կենտրոնացումներ:

34.2.1 Շուկայական ռիսկ – Ոչ առևտրային

Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Կազմակերպության ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա: 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպությունը չի ունեցել փոփոխական տոկոսադրույքով ֆինանսական ակտիվներ և պարտավորություններ:

Միջին արդյունավետ տոկոսադրույքներ

Ստորև բերվող աղյուսակում ներկայացված են տոկոսաբեր ակտիվների և տոկոսակիր պարտավորությունների միջին արդյունավետ տոկոսադրույքները 2022թ. և 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Այս տոկոսադրույքներն իրենցից ներկայացնում են այս ակտիվների և պարտավորությունների մինչև մարման ժամկետն ընկած ժամանակահատվածի մոտավոր եկամտաբերությունը:

Հազար ՀՀ դրամ	2022			2021		
	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %			Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %		
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլլար	Այլ արտարժույթ	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլլար	Այլ արտարժույթ
<i>Տոկոսաբեր ակտիվներ</i>						
Ավանդներ բանկերում	-	-	-	-	2.75	-
Հաճախորդներին տրված վարկեր	12.96	9.43	-	12.76	12.98	-
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	13,46	14.93	-	-	-	-
Ներդրումային արժեթղթեր	-	7.55	-	-	-	-

Հազար ՀՀ դրամ

	2022			2021		
	Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %			Միջին արդյունավետ տոկոսադրույք, %		
	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլլար	Այլ արտարժույթ	ՀՀ դրամ	ԱՄՆ դոլլար	Այլ արտարժույթ
<i>Տոկոսաբեր պարտավորություններ</i>						
Վարկեր ՀՀ ԿԲ-ից	7.11	-	-	7.14	-	-
Վարկեր պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններից	4.80	6.32	-	5.14	4.06	-
Ժամկետային փոխառություններ բանկերից	-	7.22	-	-	-	-
Վարկեր բանկերից հետզման պայմանագրերով	12	-	-	-	-	-
Ստորադաս փոխառություն	13.16	-	-	13.16	-	-

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա: Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգայուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ): Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում զուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս պոտենցիալ զուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ	31 դեկտեմբերի 2022թ.		31 դեկտեմբերի 2021թ.	
	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
Արտարժույթ				
ԱՄՆ դոլլար	+5	26,867	+5	56,849
Եվրո	+5	163	+5	95
ԱՄՆ դոլլար	(5)	(26,867)	(5)	(56,849)
Եվրո	(5)	(163)	(5)	(95)

Կազմակերպության արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2022թ.

	31 դեկտեմբերի 2022թ.		
	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
<i>Ակտիվներ</i>			
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	12,552	414,819	427,371
Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	-	537,353	537,353
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված Ամորտիզացված արժեքով չափվող ներդրումային արժեթղթեր	410,902	-	410,902
Հաճախորդներին տրված վարկեր	11,664,249	416,232	12,080,481
Ֆինանսական վարձակալության գծով դեբիտորական պարտքեր	399,724	97,599	497,323
Այլ ակտիվներ	86,906	-	86,906
	12,574,333	1,466,003	14,040,336
<i>Պարտավորություններ</i>			
Վարկեր և փոխառություններ	10,693,230	1,122,184	11,815,414
Ստորադաս փոխառություններ	888,651	-	888,651
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	62,129	-	62,129
Այլ պարտավորություններ	65,549	496	66,045
Ընդամենը	11,709,559	1,122,680	12,832,239
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքների ազդեցությունը	(204,570)	197,265	(7,305)
Զուտ դիրք 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	660,204	540,588	1,200,792
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	11,922,331	880,486	12,802,817
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	11,169,509	332,611	11,502,120
Ընդամենը ածանցյալ ֆինանսական գործիքների ազդեցությունը	(603,848)	595,505	(8,343)
Զուտ դիրք 2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	148,974	1,143,380	1,292,354

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը և Եվրոն:

34.3 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է Կազմակերպության ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողությամբ նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում: Այս ռիսկի զսպման նպատակով Կազմակերպությունը կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Կազմակերպությունը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում:

Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Կազմակերպության հետ մասնավորապես:

Ֆինանսական պարտավորությունների վերլուծությունը՝ ըստ մինչև մարումը մնացած ժամկետների

Ստորև ներկայացվում է 2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Կազմակերպության չզեղչված ֆինանսական պարտավորությունների բաշխումը՝ հաշվեկշռի ամսաթվից մինչև պայմանագրերում նշված մարմանը մնացած ժամկետների համաձայն: Տե՛ս ծանոթագրություն 33-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար: Ցպահանջ վճարումները դասակարգված են այն ենթադրությամբ, որ վճարումը կպահանջվի անմիջապես:

Հազար ՀՀ դրամ

31 դեկտեմբերի 2022թ.

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ	31 դեկտեմբերի 2022թ.				
		1 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը համախառն արտահոսք	Հաշվեկշռայի ն արժեք
<i>Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Վարկեր և փոխառություններ	427,576	2,704,481	9,195,553	1,288,693	13,616,303	11,815,414
Ստորադաս փոխառություններ	-	-	1,263,244	-	1,263,244	888,651
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,798	29,442	42,562	-	74,802	62,129
Այլ պարտավորություններ	66,045	-	-	-	66,045	66,045
Ընդամենը չզեղչված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	496,419	2,733,923	10,501,359	1,288,693	15,020,394	12,832,239
<i>Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Արտարժույթի սվոպ պայմանագրեր						
Ներհոսք	-	197,265	-	-	197,265	
Արտահոսք	-	(204,857)	-	-	(204,857)	(7,305)

	Ցպահանջ կամ մեկ ամսից քիչ		Ընդամենը			
	1 - 12 ամիս	1-5 տարի	5 տարուց ավելի	համախառն արտահոսք	Հաշվեկշռայի ն արժեք	
<i>Ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
Վարկեր և փոխառություններ	36,675	2,013,242	8,873,737	1,123,605	12,047,259	10,503,832
Ստորադաս փոխառություններ	53,890	53,011	1,213,033	-	1,319,934	888,557
Վարձակալության գծով պարտավորություններ	2,631	25,442	26,413	-	54,486	50,180
Այլ պարտավորություններ	59,551	-	-	-	59,551	59,551
Ընդամենը չզեղչված ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ	<u>152,747</u>	<u>2,091,695</u>	<u>10,113,183</u>	<u>1,123,605</u>	<u>13,481,230</u>	<u>11,502,120</u>
<i>Ածանցյալ ֆինանսական պարտավորություններ</i>						
<i>Արտարժույթի սվոպ պայմանագրեր</i>						
Ներհոսք	-	599,342	-	-	599,342	-
Արտահոսք	-	(608,814)	-	-	(608,814)	(8,343)

34.4 Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը ուղղակի կամ անուղղակի կորստի ռիսկն է, որն առաջանում է պատճառների լայն բազմազանությունից՝ կապված Կազմակերպության ֆինանսական գործիքների մեջ ներգրավվածության, գործընթացների, անձնակազմի, տեխնոլոգիաների և ենթակառուցվածքների հետ, և արտաքին գործոններից՝ բացառությամբ վարկային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերի, ինչպիսիք են իրավական և կարգավորիչ պահանջները և կորպորատիվ վարքագծի ընդհանուր ընդունված չափանիշները:

Խմբի/Կազմակերպության նպատակն է կառավարել գործառնական ռիսկը՝ ֆինանսական վնասներից և հեղինակության կորստից խուսափումը հավասարակշռելով ռիսկի կառավարման ծախսային արդյունավետության հետ:

Գործառնական ռիսկի կառավարմանն ուղղված վերահսկողության մշակման և իրականացման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Կազմակերպության Խորհուրդը: Այս պատասխանատվությունը ուղեկցվում է գործառնական ռիսկի կառավարման համար համընդհանուր չափանիշների մշակմամբ հետևյալ ոլորտներում՝

- պարտականությունների համապատասխան տարանջատման պահանջներ, այդ թվում գործարքների անկախ հաստատում,
- գործարքների համաձայնեցման և մոնիթորինգի պահանջներ,
- կարգավորիչ և այլ իրավական պահանջների համապատասխանեցում, ներառյալ ՀՀ ԿԲ ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ նվազագույն պահանջները,
- վերահսկողական մեխանիզմների և ընթացակարգերի փաստաթղթավորում,

- առաջացած գործառնական ռիսկերի պարբերաբար գնահատման պահանջներ, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարմանն ուղղված ընթացակարգերի համապատասխանություն,
- գործառնական կորուստների զեկուցման պահանջներ և առաջարկվող մեղմացուցիչ գործողություններ,
- արտակարգ իրավիճակների ծրագրերի մշակում,
- վերապատրաստում և մասնագիտական զարգացում,
- էթիկայի և գործարար չափանիշներ,
- ռիսկերի մեղմացում:

Կազմակերպության ստանդարտների համապատասխանությունը ուղեկցվում է ներքին աուդիտի կողմից իրականացվող պարբերական դիտարկումներով: Ներքին աուդիտի դիտարկումների արդյունքերը քննարկվում են Կազմակերպության ղեկավարության այն ներկայացուցչի հետ, որին դրանք վերաբերում են: Դիտարկումների ամփոփագրերը ներկայացվում են Խորհրդին:

35 Ֆինանսավորման գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքերի համադրում

Կազմակերպության պարտավորություններում ֆինանսավորման գործունեությունից առաջացող փոփոխությունները կարող են դասակարգվել հետևյալ կերպ.

Հազար ՀՀ դրամ

2022

	Վարկեր և փոխառություններ	Վարձակալության գծով պարտավորություններ	Ստորադաս փոխառություններ	Պարտավորություններ անդամների հանդեպ կապիտալի համալրման հետ կապված	Ընդամենը
2022թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	10,503,832	50,180	888,557	71,931	11,514,500
Մուտքեր	6,260,590	-	-	83,018	6,343,608
Ելքեր	(4,924,177)	(32,462)	-	-	(4,956,639)
Կապիտալի համալրում	-	-	-	(90,194)	(90,194)
Վարձակալության գծով պարտավորությունների վերաչափում	-	33,604	-	-	33,604
Փոխարժեքային տարբերություն	(77,127)	-	-	-	(77,127)
Հաշվեգրված տոկոսներ	52,296	10,807	94	-	63,197
2022թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	11,815,414	62,129	888,651	64,755	12,830,949

Հազար ՀՀ դրամ

2021

	Վարկեր և փոխառություն ներ	Վարձակալու- թյան գծով պարտավորու- թյուններ	Ստորադաս փոխառու- թյուններ	Պարտավորու- թյուններ անդամների հանդեպ՝ կապիտալի համալրման հետ կապված	Ընդամենը
2021թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	10,034,482	76,403	884,531	64,365	11,059,781
Մուտքեր	4,367,582	-	-	86,081	4,453,663
Ելքեր	(3,865,351)	(31,574)	-	-	(3,896,925)
Կապիտալի համալրում	-	-	-	(78,515)	(78,515)
Փոխարժեքային տարբերություն	(39,429)	-	-	-	(39,429)
Հաշվեգրված տոկոսներ	6,548	5,351	4,026	-	15,925
2021թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	10,503,832	50,180	888,557	71,931	11,514,500

36 Կապիտալի համարժեքություն

Կազմակերպությունը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք իր գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Կազմակերպության կապիտալը վերահսկվում է օգտագործելով ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Կազմակերպության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Կազմակերպության կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Կազմակերպությունը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու համար:

Կազմակերպությունը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է կանոնադրական կապիտալը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա վնասը:

Վարկային կազմակերպությունների համար ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանվել է ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 150,000 հազար ՀՀ դրամ գումարով: